

BESZÁMOLÓ

**a Bankszövetség 2016. második negyedévi
tevékenységéről**

Budapest, 2016. szeptember

Tartalomjegyzék

I. Vezetői összefoglaló	4
II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei.....	8
III. Vállalati hitelezés.....	10
A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM (NHP) HARMADIK SZAKASZÁNAK EREDMÉNYEI	11
IV. Lakossági hitelezés	11
AZ ÁLLAMI LAKÁSTÁMOGATÁSI RENDELETEK MÓDOSÍTÁSÁNAK A VÉLEMÉNYEZÉSE	12
A MAGÁNCSDŐ SZABÁLYOZÁS GYAKORLATI PROBLÉMÁI, A VAGYONÉRTÉKESÍTÉSI RENDELET	12
A KÚRIA 1/2016. PJE SZÁMÚ JOGEGYSÉGI HATÁROZATA	13
V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények	13
A SZÖVETKEZETI HITELINTÉZETEK INTEGRÁCIÓJÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA.....	13
A POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV MÓDOSÍTÁSA	14
A VÉGREHAJTÁSI TÖRVÉNY FELÜLVIZSGÁLATA: A KODIFIKÁCIÓS BIZOTTSÁG MUNKÁJA	15
A BÍRÓSÁGOKKAL TÖRTÉNŐ ELEKTRONIKUS KAPCSOLATTARTÁS	15
A BÁZEL III SZABÁLYOZÁST ÉRINTŐ KÉRDÉSEK.....	15
VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos fejlemények.....	16
MNB RENDELET A KOCKÁZAT ARÁNYOS OBA DÍJFIZETÉSRŐL.....	16
A KÉSEDELMES JELZÁLOGHITEL ADÓSOKRÓL SZÓLÓ MNB AJÁNLÁS.....	17
MNB KEZDEMÉNYEZÉS A RÖVID KÜLSŐ ADÓSSÁGOK CSÖKKENTÉSÉRE	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
VII. Pénzforgalom	17
KONZULTÁCIÓK AZ AZONNALI FIZETÉSI RENDSZER BEVEZETÉSÉRŐL	17
A BANKSZÁMLACSOMAG VÁLTÁSRÓL SZÓLÓ MNB ALELNÖKI LEVÉL	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
AZ ÚJ HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI FINANSZÍROZÁS HATÁSA A CSOPORTOS BESZÉDESEKRE	18
AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD ÉRVÉNYESÍTÉSE A FOGYATÉKOS ÜGYFELEK SZÁMÁRA.....	19
BANKKÁRTYA AKTUALITÁSOK	19
PSD 2 SZAKMUNKACSOPORT MEGALAKULÁSA.....	21
A SWIFT NEMZETI TULAJDONOSI ÉS FELHASZNÁLÓI CSOPORT (NUG) FELADATAINAK ÉS IRÁNYÍTÁSÁNAK AZ ÁTVÉTELE	21
A SEPA VÉGDÁTUM RENDELETRE VALÓ FELKÉSZÜLÉS.....	21
VIII. Adózás, számvitel	22
A 2017 ÉVI ADÓJOGSZABÁLYOK HITELINTÉZETEKET ÉRINTŐ VÁLTOZÁSAI.....	22
SZÁMVITELI JOGSZABÁLYVÁLTOZÁSOK -AZ IFRS ÁTTÉRÉS	23
IX. Bankszövetségi fejlemények	24
A 2016 ÉVI TESTÜLETI ÜLÉS	24
PÉNZ7: 2016-OS VISSZAMÉRÉSI EREDMÉNYEK - FELKÉSZÜLÉS 2017-RE.....	25
KOMMUNIKÁCIÓS STATISZTIKA ÉS AKTUALITÁSOK.....	25
NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK - V6 TALÁLKOZÓ.....	26
AZ ELŐZŐKBE NEM EMLÍTETT MUNKABIZOTTSÁGOK, MUNKACSOPORTOK	26
MELLÉKLET- NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: SZABÁLYOZÁS, FELÜGYELET	29
I Globális szabályozás	29
I.1 PENZÜGYI STABILITÁSI TANÁCS (FSB)	29

<i>I.2 BÁZELI BANKFELÜGYELETI BIZOTTSÁG (BCBS)</i>	30
II Európai szabályozás	33
II.1 ÁLTALÁNOS KERETEK	33
II.2 TŐKEKÖVETELMÉNY ÉS LIKVIDITÁSSZABÁLYOZÁS (CRR/CRDIV)	33
II.3 BANKUNIO	34
II.4 A TŐKEPIACI UNIÓ (CMU) HELYZETÉNEK ÉRTÉKELÉSE.....	40
II.5 A PÉNZÜGYI KONGLOMERÁTUM IRÁNYELV (FICOD) FELÜLVIZSGÁLATA.....	41
II.6 AZ EURÓPAI BANKHATÓSÁG (EBA) ÉS AZ ESAS MÁSODIK NEGYEDÉVBEN KÖZZÉ TETT DOKUMENTUMAI.....	42

I. Vezetői összefoglaló

2016. második negyedévében a **világ gazdaság** továbbra is visszafogottan, lassuló ütemben bővült; az éves növekedési ütem az Egyesült Államokban 1,2 százalék, az euró zónában 1,6 százalék, Japánban 0,2 százalék, Kínában 6,7 százalék körül volt. Az Egyesült Királyságban - az Európai Unióból való kilépésről - tartott népszavazás eredménye meglepte a piacokat, rövidtávon jelentős turbulenciákat okozott. A Brexit közvetett hatása a pénzpiacokra, elsősorban az euróra nézve hosszabb távon is meghatározó lehet. Az euró zóna szétesése miatti félelmek kiválthatják a periféria bankbetéteseinek mag-országokba irányuló tőkemenekítését, ami nyomás alá helyezheti a déli országok amúgy is nehéz helyzetben lévő bankjait. Az európai bankrendszer általában is nehéz időszakot él át a gyenge növekedési kilátások, az eltűnő betéti kamatrés, a tovább szigorodó szabályozói- és tőkekövetelmények, valamint a változatlanul magas nem teljesítő állomány miatt. A tőkemenekülés erősödése újra felszínre hozhatja ezeket a problémákat. Az európai bankrendszert érintő fokozódó nyomásra az Európai Központi Bank további lazítással válaszolhat. A piacok várakozása szerint a gyengülő növekedési kilátásokra, valamint a pénzügyi kockázatok növekedésére a globálisan meghatározó többi jegybank is további élénkítéssel reagálhat.

A magyar gazdaság a második negyedévben korrigálta az első negyedév meglepetést okozóan gyenge számait, és az előző év azonos időszakához képest - éves alapon - 2,6 százalékkal növekedett. A növekedést termelési oldalról a piaci szolgáltatások, valamint az ipar és a mezőgazdaság táplálták, az építőipar változatlanul gyengén teljesített. Felhasználási oldalról a háztartások fogyasztása, valamint a nettó export jelentette a növekedés húzó erejét. A foglalkoztatás éves alapra vetítve mintegy 140 ezer fővel bővült. A szakképzett munkaerő hiánya egyre több ágazatban gondot okoz. A bruttó illetve a nettó átlagkereset - a GDP dinamikáját messze meghaladva - közel 6 illetve több mint 7 százalékkal emelkedett. Az egyensúlyi mutatókat tekintve a költségvetés helyzete változatlanul rendkívül kedvező, a bevételek a legtöbb adónemben növekednek, míg az államadósság kamatkiadásai folyamatosan csökkennek. A várakozások szerint az egész éves hiány 2 százalék alatt maradhat. A külső pénzügyi stabilitás is tovább javult; a folyó fizetésimérleg többletét a külkereskedelmi többlet a GDP 9 százalékával, a viszonylatlan átutalások a GDP 3 százalékával támogatják. Az infláció a korábbi várakozásoknál némileg magasabb, 0,5 százalék körüli értéket mutat. Az euro árfolyama - a Brexit utáni piaci turbulenciát leszámítva - a negyedév során a 310-318 forintos sávban mozgott. Az MNB két lépésben 1,20 százalékról 0,90 százalékra csökkentette az irányadó kamatot.

A második negyedév során a **hitelintézetek** összesített mérlegfőösszege kismértékben - nominálisan 1,5%-kal - csökkent, s már nem érte el a 33 ezer milliárd forintot. A forinteszközök számottevően (közel 10 százalékkal) szűkültek, a külföldi kitettség közel ezer milliárd forinttal nőtt. A teljes hitelállomány növekedése gyakorlatilag megállt, a bruttó hitelállomány alig fél százalékkal bővült, jórészt az értékvesztés feloldásának köszönhetően. A likvid eszközökön belül - az MNB önfelfinanszírozási programjának megfelelően - tovább folytatódott a jegybanki eszközök csökkenése, de ezt nem az államadósság vagy a hitelezés finanszírozására, hanem külföldre csoportosították át a bankok. A hazai és a külföldi állományok közötti átrendeződés - bár jóval kisebb mértékben - a forrás oldalon is megfigyelhető volt. A belföldi kötelezettségek 579 milliárd forintos csökkenése mellett a külföldi források 83 milliárd forinttal emelkedtek. A betétek állománya lényegében nem változott: az államháztartási - elsősorban önkormányzati - betétállomány jelentősen csökkent, a nem pénzügyi vállalati, a lakossági és a külföldi betétek mérsékelten növekedtek. A csökkenő kamatkörnyezetben további átstrukturálódás volt megfigyelhető a lekötött betétektől a folyószámla és látra szóló betétek felé. A hitelintézeti szektor nettó hitel/betét mutatója a második negyedév végére kis mértékben, (az első negyedévi 94%-ról) 95%-ra emelkedett. Az eredmény az első negyedévhez hasonlóan kedvezően alakult (az adózás előtti eredmény az első negyedévi 199 milliárd forintot követően a második negyedévben 162 milliárd forint volt). A szektor féléves átlagos, évesített, adózást megelőzően

számított eszközarányos megtérülése (ROA) +2,2%, saját tőkearányos megtérülése (ROE) +22,2% volt. A válság előtti „békeévek” összehasonlításában is kiugróan jó adatokat részben a veszteséges években megképzett tartalékok felszabadítása magyarázza.

A szektor csökkenő aktivitását **a lakossági hitelezés** területén a *Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK)* program hivatott megállítani. A vonatkozó rendeletek februári - a támogatásokat kiterjesztő - módosítását követően a Nemzetgazdasági Minisztérium a kormányzati elvárások, az ügyféligenyek és a banki javaslatok figyelembe vételével újabb rendeletmódosítási tervezetet készített. A módosítás elfogadását a tárcaegyeztetések során felmerült problémák időigényes tisztázása hátráltatja.

A *devizahitelekkel kapcsolatban* nagy jelentőségű a Kúria újabb - 2016. június 6-án kihirdetett - *jogegységi határozata*, amely úgy foglalt állást, hogy „...a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés akkor is megfelel a Hpt. szerződéskötéskor hatályos előírásainak, ha az írásba foglalt szerződés a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített időpontjában, vagy a folyósításkor, - az akkor irányadó árfolyam figyelembe vételével”. A jogegységi határozat összhangban van a Kúria 2013-ban és 2014-ben hozott polgári jogegységi döntéseivel, az elszámolási törvényekkel, valamint az azok alapján formálódó bírói gyakorlattal és fontos szerepet játszik a jogbiztonság megőrzésében.

A *késedelmes jelzáloghitel adósok kezeléséről* szóló márciusban kiadott *MNB Ajánlás* alkalmazását érintően a bankokra háruló terheket enyhítette a rendkívüli adatszolgáltatás tartalmának a kismértékű szűkítése és határidejének a meghosszabbítása. Könnyebbítést jelent, hogy az előírt adatszolgáltatási kötelezettséget csak a hatvan napon túl késedelmes ügyletek esetében kell teljesíteni. (A 30 napos késedelmek esetében így az Ajánlás rugalmasabban, a bankokat kevésbé terhelő módon alkalmazható.) Az Ajánlás végrehajtóinak a gyakorlatilag végrehajtási iránymutatásként szolgáló GYIK is érdemi segítséget jelent.

Az előzetes várakozásoktól messze elmarad *a természetes személyek adósságrendezési eljárása* (magáncsőd) iránti ügyféligeny és érdeklődés. Áprilisban módosították a törvényt, de a változtatás csak az eljárás iránti kérelem benyújtására vonatkozó határidő 2016. szeptember 30-ig történő meghosszabbítására korlátozódott, egy átfogó módosítás/egyszerűsítés szükségessége továbbra is napirenden van.

A *jogalkotásban* a szektor szempontjából a negyedév során különös jelentőséggel bírt a *szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról* szóló törvény június elején elfogadott *módosítása*. A bankok számára talán a legfontosabb változás, hogy módosítás értelmében az Integrációs Szervezet, a Központi Bank és a szövetkezeti hitelintézetek egymás valamennyi kötelezettségéért, azok keletkezési időpontjától függetlenül egyetemlegesen felelnek, azaz a takarékszövetkezeti csődök miatt kifizetett kártalanítást az OBA ezen túl egyetemlegesen követelheti az integráció tagjaitól. Az Országos Betétbiztosítási Alapot érintő másik fontos fejlemény *a kockázat arányos díjfizetés* európai irányelv szerinti bevezetése volt. (Az OBA igazgatósága a 2016. második félévre 0%-on állapította meg a kockázatalapú díjrész arányát.)

A *Polgári Törvénykönyv* kormány elé kerülő, és parlament által elfogadott *módosítása* jóval szűkebb terjedelmű lett az eredetileg szándékoltnál. A felülvizsgálat eredményeként átfogóan módosították az értékpapír-szabályozást; pontosították a vezető tisztségviselő felelősségére, a zálogszerződésre, az óvadékra, és a szerződés-átruházásra vonatkozó szabályokat; visszavezették az önálló zálogjog jogintézményét; valamint a fiduciárius hitelbiztosítékok semmisségét a fogyasztói szerződésekre korlátozták. Az *önálló zálogjog intézményének visszavezetése* a banki refinanszírozási piac megélénkülése, a banki portfóliók megtisztítása, valamint a jelzáloglevél-piac biztonságának a növelése szempontjából tagbankjaink számára alapvető.

A mindennapi gyakorlatban fontos változást jelent a *bíróságokkal történő elektronikus kapcsolattartás* - többszöri halasztást követő - 2016. július 1-től hatályos bevezetése. Ettől kezdve a jogi képviselőknél a keresetlevelet és minden más beadványt, okirati bizonyítékot elektronikusan, az e-perkapun keresztül kell benyújtaniuk a bíróságokhoz.

A pénzforgalom területén középtávon az *azonnali fizetési rendszer* bevezetése jelent stratégiai változást, amelynek kereteit az MNB a szolgáltatók véleményének a messzemenő figyelembe vételével kívánja kialakítani. A negyedév történései közül kiemelést érdemel, hogy a Bankszövetség *szakmunkacsoportot* hozott létre az *EU Pénzforgalmi irányelve (PSD 2) átültetésének a segítésére, valamint, hogy az érintettek kérésére átvette a SWIFT nemzeti tulajdonosi és felhasználói csoport (NUG) feladatait és irányítását.* A *bankkártya üzletágban* a kártya típus megjelenítési kötelezettség¹ rövidtávon alkalmazható megoldása elkerülhetővé tette a meglévő kártyák azonnali, egyidejű cseréjét. Az MNB illetékes területe fogyasztóvédelmi egyeztetéseket kezdeményezett a kártyatiltási díj alkalmazásáról. A májusban megrendezett Fraud Szakmai Nap fókuszában az ATM-ek elleni támadások és az eredményes védekezés megoldásai álltak.

A Magyar Bankszövetség **2016 évi Testületi Ülését** a nemzetgazdasági miniszter, valamint a Magyar Nemzeti Bank alelnökeinek a részvételével tartotta. A kormány és a bankszektor együttműködésének a fontosságát az ülést megnyitó miniszter és az ülést követően kiadott kommuniké egyaránt kiemelte.

Az első félévben a **V6 találkozó** házigazdája Szlovénia volt. A megbeszéléseken a válságkezelés bíróságon kívüli módján kívül az egyes országok betétvédelmi alapjai, valamint a szanalási rezsimjei, a magáncsőd intézménye, illetve az alacsony kamatkörnyezet és megnövekedett likviditási követelmények melletti hitelezés kihívásai is terítékre kerültek.

A **globális szabályozó hatóságok** 2016 végéig befejezik a válság nyomán elhatározott reformlépések szabályrendszerbe foglalását. Az utolsó lépések között a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság áprilisban konzultációra bocsátotta az *áttételi ráta felülvizsgálatára* vonatkozó dokumentumát. A ráta végleges számszerűsítését még a mennyiségi hatásvizsgálat eredményei is befolyásolják. Szintén nagy jelentőségű a *banki könyvi kamatkockázatok kezelésére vonatkozó sztenderd* felülvizsgált és átdolgozott változatának a közreadása. A felügyeleti konzisztenciát értékelő program keretében a Bizottság vizsgálta, hogy a hitelkockázat szabályozói tőkeszükségletét belső modellel számító bankok esetében *mennyire különböző a kockázattal súlyozott eszközök meghatározása.* A *problémás eszközök prudenciális kezelésére vonatkozó útmutató* tervezete a nem-teljesítő és átstrukturált kitételek definícióján túl a rájuk vonatkozó közzétételi követelményeket is tartalmazza.

Az európai bankok attól tartanak, hogy a Bazel III szabályozás véglegesítése (a jelentős módosítások miatt sokak által Bazel IV-nek is nevezett rezsim) a modellhasználat korlátozásával és az egyes kockázattípusokra vonatkozó minimum tőkekorlátok bevezetésével számottevően megemeli az EU bankok tőkeszükségletét, negatívan befolyásolva a hitelhez való hozzáférést és a reálgazdasági növekedést. A nem kívánt hatások elkerülése érdekében közös fellépésre kérték fel az európai pénzügyminisztereket.

A folyamatban lévő **szabályozási fejlemények** közül az Európai Betétbiztosítási Rendszer kialakítása, a nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR) európai alkalmazása, illetve a teljes veszteségviselő kapacitásra (TLAC) vonatkozó szabályozás európai bevezetése és a szanaláskor figyelembe vehető kötelezettségekre vonatkozó minimum követelmény (MREL) szabályozás ehhez kapcsolódó felülvizsgálata érdemelnek kiemelést. Az IFRS 9-re való áttérés szükségessé teszi a prudenciális és a számviteli szabályozás összhangjának a megteremtését, a várható veszteség megfelelő kezelését. A bankunió kiteljesítése mellett a Bizottság a tőkepiaci unió megteremtése érdekében is intenzív előkészítő munkát végez, a tőkepiaci unió megvalósítását a témában illetékes biztos kiemelt figyelemmel kísérte. A Brexit integrációs folyamatokra gyakorolt hatása jelenleg még nem megítélhető.

---

¹ Az európai szabályozás szerint - a kereskedők és a fogyasztók informálására - a kibocsátók kötelezettségévé vált a bankkártyák fajtájának (credit/debit/prepaid/commercial) a kártyán való (vizuális és elektronikus) megjelenítése.

II. Makrogazdasági kitekintés, a bankszektor működési feltételei

A **világ gazdaság** a második negyedévben változatlanul visszafogottan, némileg tovább lassulva bővült; az éves növekedési ütem az Egyesült Államokban 1,2 százalék, az euró zónában 1,6 százalék, Japánban 0,2 százalék, Kínában 6,7 százalék körül alakult. A fejlett régiók jegybanki feltételeit illetően az elmúlt hónapokban nem történt változás

Június 23-án az Egyesült Királyság választópolgárai az EU-ból történő kilépés mellett döntöttek. A **Brexit** szavazás kimenetele meglepte a piacokat, jelentős turbulenciákat okozott. Az angol font árfolyama nyomás alá került, és 10 százaléknál is többet veszített az értékéből. A menekülő devizák (a dollár, a jen és a svájci frank) erősödtek, a tőzszeindexek pedig rövidtávon esésnek indultak. A kezdeti pesszimista hangulat azonban gyorsan megváltozott, és a tőzszeindexek azóta új csúcsra emelkedtek. A piac várakozása szerint a gyengülő növekedési kilátásokra, valamint a pénzügyi kockázatok növekedésére a globálisan meghatározó jegybankok további élénkítéssel válaszolhatnak. A Brexit közvetett hatása a pénzpiacokra, elsősorban az euróra nézve hosszabb távon jelentősebb lehet. Növekedhet az esélye annak, hogy más EU tagországokban is hasonló népszavazásra kerül sor. Bármely tagország kiválása, a kiválás valószínűségének növekedése önmagában jelentős és szerteágazó kockázatot jelent az egész **európai pénzügyi rendszerre** nézve. Amennyiben a periféria bankbetétese esélyt tulajdonítanak az euró övezet felbomlásának, úgy tőkemenekítésbe kezdhetnek a magországok, elsősorban Németország felé. Egy ilyen tőkeáramlás viszont ismét nyomás alá helyezheti a déli országok amúgy is nehéz helyzetben lévő bankjait. Az európai bankrendszer általában is nehéz időszakot él át a gyenge növekedési kilátások, az eltűnő betéti kamatrés, a tovább szigorodó szabályozói- és tőkekövetelmények, valamint a változatlanul magas nem teljesítő állomány miatt. A tőkemenekülés erősödése újra felszínre hozhatja ezeket a problémákat, ami viszont tovább erősítheti a kétséget a periféria bankjai hitelképességével kapcsolatban. A Brexitet követő két napban az európai bankpapirok rekord mértékű zuhanást szenvedtek el. A piac különösen kritikusként ítéli az olasz bankok helyzetét. Az önmagukat erősítő folyamatok leűtése érdekében az olasz kormány a bankkötvényekre 150 milliárd eurós állami garancianyújtást javasol, de ez ellentétes a nem rég életbe lépett európai bankszanálási szabályokkal. Az olasz bankok mellett szintén a piacok érdeklődésének középpontjában van a német Deutsche Bank. A bank részvényeinek illetve részvényre átváltható kötvényeinek az árfolyama az elmúlt időszakban negatív rekordot döntött. A Deutsche Bank mérlegfőösszege közel 2.000 milliárd euró, a német GDP közel kétharmada. Még ijesztőbb a bank határidős kitétsége, amely nagyságrendileg megegyezik a világ teljes GDP-jével. Így a bank a világ pénzügyi rendszerének stabilitása szempontjából is rendkívül jelentős kockázatot hordoz. Az európai bankrendszert érintő fokozódó nyomásra az Európai Központi Bank további lazítással válaszolhat. Az is elképzelhető, hogy a világ vezető jegybankjai a globális pénzügyi stabilitási kockázatok növekedésére átfogó, összehangolt élénkítéssel reagáljanak.

A **magyar gazdaság** a második negyedévben éves alapon - a 2 százalékos piaci várakozásokat meghaladóan - 2,6 százalékkal **növekedett** az előző év azonos időszakához képest. A növekedést termelési oldalról a *piaci szolgáltatások, valamint az ipar és a mezőgazdaság* táplálták, az építőipar változatlanul mérséklően hatott. Az ipar a tavalyi 4 százalék körüli dinamikus növekedéstől elmaradva, 2% körül bővült, a járműgyártás és az elektronika jó teljesítménye mellett. Az építőipar gyengélkedése az európai uniós támogatások ciklus váltásával kapcsolatos. A vártnál nagyobb második negyedéves növekedési adat igazolta azt a magyarázatot, hogy az első negyedév gyenge teljesítménye mögött elsősorban egyszeri tényezők álltak: az európai uniós kifizetések átmeneti hiánya, valamint az egyik nagy autógyár időszakos leállása. Felhasználási oldalról a háztartások fogyasztása, valamint a nettó export jelentette a növekedés húzó erejét.

A **foglalkoztatás** éves alapra vetítve mintegy 140 ezer fővel bővült. A szakképzett munkaerő hiánya egyre több ágazatban (építőipar, vendéglátás és turizmus) okoz gondot; a vállalatok a szakképzett munkaerő megtartása érdekében jelentős béremelésre kényszerülnek. A Nemzetgazdasági Minisztérium bejelentette, hogy vizsgálja a munkát terhelő járulékok fokozatos csökkentésének a

lehetőségét. A *bruttó átlagkereset* közel 6 százalékkal nőtt; a személyijövedelemadó-szabályok változása miatt a *nettó átlagkereset* még ennél is nagyobb mértékben, 7 százalék felett emelkedett.

Az **egyensúlyi mutatókat** tekintve a *költségvetés* helyzete változatlanul rendkívül kedvező, a bevételek a legtöbb adónemben növekednek, míg az államadósság kamatkiadásai folyamatosan csökkennek. A várakozások szerint az egész éves *hiány* 2 százalék alatt maradhat, ami teret adhat a gazdaságélénkítésre. A *külső pénzügyi stabilitás* is tovább javult; az ország *külső finanszírozási képessége* a GDP 9 százalékának felel meg. A *folyó fizetésimérleg* többletét a külkereskedelmi többlet a GDP 9 százalékával, a viszonzatlan átutalások a GDP 3 százalékával támogatják. Az *államadósságon* belül 30 százalék alá csökkent a devizában kibocsátott állomány aránya. A háztartások közel 3900 milliárd forint, a hazai hitelintézetek közel 7500 milliárd forint magyar államadósság felett rendelkeznek. Az államkötvényhozamok - különösen a hozamgörbe rövid végén - tovább csökkentek. Az **infláció** rövid- és középtávon jelentősen a 3 százalékos cél alatt maradhat, 2016-ban a korábbi várakozásoknál némileg magasabb, 0,5 százalék körüli értéket mutat.

A monetáris tanács áprilisban és májusban, két lépésben 1,20 százalékról 0,90 százalékra csökkentette az **irányadó kamatot**. Míg az egynapos betéti ráta -0,05 százalék maradt, addig az egynapos hitelráta 1,15 százalékra mérséklődött. A jegybank júliusban bejelentette, hogy októbertől korlátozza az irányadó eszköz - a három hónapos betét - mennyiségét.

Az euró árfolyama - a Brexit utáni piaci turbulenciát leszámítva - a 310-318 forintos sávban mozgott. A jegybank további lazítási lépései nem okoztak jelentős forintgyengülést.

A második negyedév során a **hitelintézetek összesített mérlegfőösszege** kismértékben - nominálisan 1,5%-kal (496 milliárd forinttal) - csökkent. A fontosabb devizákhoz képest a forint gyengült, az euróban denominált eszközök mennyisége (az árfolyamváltozással korrigálva is 10%-ot meghaladóan) növekedett, míg jelentős (csaknem 10%-ot elérő) volt a forinteszközök csökkenése, ami együttesen okozta a fenti, mérsékelt szűkülést.

Az **eszközállományon** belüli jellemző változás, hogy az előző negyedévhez képest markánsabban növekedett a külföldi kitétség (+981 milliárd forint), miközben jelentősen csökkent a hazai állomány (-1.477 milliárd forint). Az összegzett hitelállomány növekedése gyakorlatilag megállt, a *bruttó hitelállomány* alig fél százalékkal (83 milliárd forinttal) bővült. A hitelek értékének növekedése jórészt az értékvesztés feloldásának köszönhető (az elszámolt értékvesztés összességében 7,5%-kal, 116 milliárd forinttal csökkent). A *likvid eszközökön* belül - az MNB önfinanszírozási programjának megfelelően - tovább folytatódott a jegybanki eszközök csökkenése (jegybanki betétek: -37%, elszámolási számlák: -21%, összesen 1.167 milliárd forint), azonban ezt nem az államadósság (állampapír állomány:-2,2%, 152 milliárd forint), vagy a hitelezés finanszírozására, hanem a külföldi eszközök irányába csoportosították át a bankok.

A **teljes bruttó hitelállományon** belül csökkent a forint állomány és nőtt a devizaállomány. A hitelállomány belső szerkezete sajátosan változott. A hazai vállalati, valamint a lakossági bruttó hitelállomány valamelyest csökkent (-1,8%-kal, 108 milliárd forinttal és -0,8%-kal 45 milliárd forinttal, ez utóbbit érdemben a CSOK folyósítások sem tudták kedvezően befolyásolni). Az érintett hitelek nettó állomány változása a jelentős korrekcióval járó eszközminőség javulás ellenére sem került a pozitív tartományba. Mindeközben a külfölddel szembeni kitétség emelkedett (+10,8%, 224 milliárd forint); leginkább a külföldi pénzügyi szektoroknak nyújtott hitelek növekedtek (+23,5%, 112 milliárd forint).

A hazai és a külföldi állományok közötti átcsoportosítás - bár jóval kisebb mértékben - a **forrás oldalon** is megfigyelhető volt. A hazai állományok 579 milliárd forintos csökkenése mellett a külföldi források 83 milliárd forinttal emelkedtek.

A *betétek* állománya lényegében nem változott (-0,01%). Az államháztartási - elsősorban önkormányzati - betétállomány lényegesen csökkent (-27%, 302 milliárd forint). Ezzel szemben a nem pénzügyi vállalati, a lakossági és a külföldi betétállományban mérsékeltebb növekedés volt (összesen 2,1%, 278 milliárd forint). Kiemelendő, hogy a vállalati betétek a lakosságit is meghaladó összegben nőttek. Vélhetően a változatlanul csökkenő kamatkörnyezet hatására további átstrukturálódás volt

megfigyelhető a vállalati és a lakossági betétekben a lekötött állományból a folyószámla és látra szóló betétek felé.

A *bankközi források* némileg csökkentek (-3,6%, -316 milliárd forint). A belföld-külföld közötti korábban említett átcsoportosulás itt is jellemző. Kiemelendő a jegybanktól felvett hitelek (-396 milliárd forint), valamint a pénzügyi alapokból kiáramló források (-79 milliárd forint) miatti csökkenés. Ezzel párhuzamosan - az előző negyedéves folyamat folytatásaként - szűkült a hitelintézetek által kibocsátott értékpapírok állománya (-7,9%, -227 milliárd forint), amelynek jelentős részét a külföldön kibocsátott hosszú hátralévő futamidejű kötvények visszaesése okozta (-136 milliárd forint). Tovább folytatódott a jelzálogkötvények állományának csökkenése (9,6%)-, amelynek vélhetően az az oka, hogy a lejárt értékpapírok nem kerültek megújításra.

A fenti hatások eredőjeként a hitelintézeti szektor *nettó hitel/betét mutatója* a második negyedév végére kis mértékben, (az első negyedévi 94%-ról) 95%-ra emelkedett.

Az **eredmény** a korábbi évek azonos időszakához mérten igen kedvezően alakult, de az első negyedévihez képest kissé visszaesett (az adózás előtti eredmény az első negyedévi 199 milliárd forintot követően a második negyedévben 162 milliárd forint volt). Az üzleti jellegű bevételek közül a nettó kamat és az osztalékbevételek 201 illetve 15 milliárd forintot tettek ki, míg a többi bevétel (a díj és jutalék, valamint a pénzügyi műveletek bevétele) összesen 159 milliárd forintra nőtt. A kamateredmény esetében folytatódott az a kedvezőtlen tendencia, hogy a csökkenő kamatkörnyezetben a kamatbevételek nominálisan jobban csökkentek a kamatkiadásoknál. Ehhez járult a származtatott ügyletek kamateredményének visszaesése, amit a kamatozó értékpapírokon elért javuló eredmény nem tudott kompenzálni. Az eredménynek jelentős támaszt adott, hogy az első negyedévhez képest csökkent - a második negyedévben már negatív volt - a nettó értékvesztés összege (47 milliárddal csökkent -36 milliárd forintra). Ehhez mind a hitelek, mind az értékpapírok értékelésének a javulása hozzájárult. Az egyéb és a rendkívüli eredmény érdemben nem változott az első negyedévihez képest.

2016 első félévének végén **az adózás előtti eredmény** a korábbi évek azonos időszakhoz mérten kiugróan jó volt, meghaladta a 360 milliárd forintot, ami 205 milliárd forintra nagyobb az előző év azonos időszakában elért nyereségnél. A szektor féléves átlagos, évesített, adózást megelőzően számított eszközarányos megtérülése (ROA) +2,2%, saját tőkearányos megtérülése (ROE) +22,2% volt, ami némi csökkenést mutat az előző negyedév adatához képest (2,4% és 25,5%), azonban az utóbbi évek eredményeivel összehasonlítva továbbra is kiemelkedő.

III. Vállalati hitelezés

Az MNB májusi hitelezési jelentése szerint 2016 első negyedévében 94 milliárd forintra nőtt a hitelintézetek vállalati hitelállománya a tranzakciók eredőjeként, amelyhez a korábban leszerződött hitelkeret-megállapodások lehívásai is hozzájárultak. A kkv-hitelezés 3,4%-kal bővült éves összevetésben március végén, míg a teljes vállalati hitelállomány 2,4%-kal mérséklődött. A Növekedési Hitelprogram második és harmadik szakaszaiban leszerződött hitelek folyósítása együttesen mintegy 27 milliárd forintra járult hozzá a tranzakciók bővüléséhez 2016 első negyedévében.

A bankok Hitelezési felmérésre adott válaszai alapján enyhültek a vállalati hitelfeltételek, az enyhítés az árjellegű feltételekben nyilvánult meg. A hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsereügylet (HIRS) bevezetése érdemben elősegítheti a hitelezési feltételek lazítását. Az első negyedévben a bankok főleg a forint és a rövid lejáratú hitelek keresletének élénkülését érzékelték, amit 2016 második és harmadik negyedévében további keresletbővülés követhet, elsősorban a hosszú lejáratú forinthitelek iránt. A vállalati forinthitelek új szerződéskötéseinek átlagos finanszírozási költsége tovább mérséklődött a negyedév során, elsősorban a nagy összegű hitelek felárcsökkenése miatt. A forintban nyújtott hitelek átlagos felára így historikus és nemzetközi összehasonlításban is kiugróan

alacsony szintet ért el Magyarországon, de ez az eredmény elsősorban a technikai összetételhatásra vezethető vissza.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) harmadik szakaszának eredményei

Az MNB 2016 elején a bankok piaci hitelezésre való átállását elősegítő Növekedéstámogató Program részeként indította el az NHP harmadik, kivezető szakaszát, amelynek két pillérében 2016 végéig van lehetőség a - kizárólag beruházásokat finanszírozó - hitelszerződések megkötésére.

A Magyar Bankszövetség kérését elfogadva a Monetáris Tanács 2016. június 7-én az NHP harmadik, kivezető szakasza keretösszegének 100 milliárd forinttal történő megemeléséről döntött. Ezzel az I. (forint) pillérben már 400 milliárd forintnyi hitelhez juthatnak év végéig a hazai mikro-, kis- és középvállalkozások beruházásaik megvalósításához, miközben a II. (deviza) pillérben továbbra is 300 milliárd forint az elérhető keretösszeg.

Az MNB NHP-ra vonatkozó közleménye szerint, 2016. január 1-től július 1-ig, a program harmadik szakaszában létrejött 125 milliárd forintnyi szerződés 5850 ügylethez és 4615 vállalkozáshoz kapcsolódott. A harmadik szakaszban létrejött szerződések 62%-a új beruházási hitel, 38%-a pedig új lízingügylet. A forinthitelek nyújtását lehetővé tevő I. pillérben megkötött 100,8 milliárd forint összegű szerződésből 62,1 milliárd forintnyi beruházási hitel, 38,7 milliárd forintnyi pedig lízingügylet formájában jött létre. A devizahitelek nyújtását lehetővé tevő II. pillérben megkötött 24,3 milliárd forintnyi szerződésből 15,5 milliárd forintnyi valósult meg beruházási hitel, 8,8 milliárd forintnyi pedig lízingügylet keretében. Az I. pillérben a szerződéses összeggel súlyozott átlagos futamidő 7 év, az új beruházási hitelek esetén 8,3 év, a lízingügyleteké 4,8 év, míg a II. pillérben 6,6 év, a két finanszírozási formáé 7,9 év, illetve 4,1 év.

A program három szakaszában 2013 júniusa óta együttvéve 33.388 vállalkozás jutott finanszírozáshoz közel 2.251 milliárd forint összegben.

IV. Lakossági hitelezés

Az MNB májusi hitelezési jelentése szerint 2016 első negyedévében a háztartási hitelek állománya összesen 71 milliárd forinttal csökkent a folyósítások és törlesztések eredményeként. Így az első negyedév végére éves összevetésben 5,4 százalékkal csökkent a teljes hitelállomány, de eltekintve a 2015 során felmerült elszámolások és forintosítások bázishatásától, mindössze 4,5 százalékot tenne ki az állománycsökkenés éves üteme. A hitelintézeti szektor új szerződéskötéseinek volumene összesen 164 milliárd forintot tett ki a vizsgált időszakban, ami éves átlagban 24 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az új kibocsátások volumene legnagyobb mértékben a lakáscélú hitelek esetében emelkedett az elmúlt egy évben. A Hitelezési felmérésre adott banki válaszok alapján összességében a lakás- és a fogyasztási célú hitelek feltételei is változatlanok maradtak az első negyedév során és a következő félévben sem várható a hitelfeltételek jelentős lazítása egyik szegmens esetében sem. Az új lakáscélú hitelek teljes hitelköltsége és kamatfelára szintén változatlan maradt a vizsgált időszakban. A felmérésben részt vevő bankok szerint a lakáshitelek iránti keresletbővülés az év elején elmaradt ugyan a várakozásoktól, előretekintve azonban teljes körűen élénkülést várnak. A Családi Otthonteremtési Kedvezményt idén többségében a már jelenleg is nagycsaládosok veszik igénybe, az érdeklődők fele tervezi a kedvezményes hitel felvételét.

Az állami lakástámogatási rendeletek módosításának a véleményezése

A Családi Otthonteremtési Kedvezményt (CSOK) szabályozó rendeletek 2016. februári - a támogatásokat kiterjesztő - módosítását követően is számos javaslat, kérdés merült fel a jogszabály helyes alkalmazását, értelmezését illetően. A témakörért felelős Nemzetgazdasági Minisztérium ezért újabb rendeletmódosítási tervezetet készített, a hozzá eljuttatott kormányzati elvárások, ügyféligények és banki javaslatok figyelembe vételével.

A tervezet - visszamenőlegesen is - meg kívánta teremteni az osztatlan közös tulajdonú lakások, illetve az ügyfelek által már kifizetett bekerülési költségek állami támogathatóságát. A tervezet szerint - a támogatási kérelem benyújtásának időpontjában építési engedéllyel rendelkező, de használatbavételi engedéllyel még nem rendelkező - olyan új lakás vásárlásához is igényelhető lesz a CSOK, amelyet gazdálkodó szervezet természetes személy részére való értékesítés céljára épít, és amelyet első ízben, természetes személy részére értékesít. Ebben az esetben a támogatási szerződés megköthető, azonban a családi otthonteremtési kedvezmény kizárólag a használatbavételi engedély bemutatását követően, egy összegben folyósítható. (Jelenleg a kérelem benyújtásának feltétele a használatba vételi engedély megléte.)

A minisztériumnak megküldött bankszövetségi véleményben üdvözlöttük a változási irányokat, ugyanakkor számos észrevételt tettünk. Többek között felhívtuk a figyelmet arra, hogy

- az osztatlan közös tulajdont illetően nem egyértelmű, hogy a szabályozás a vásárlásra, az építésre és a bővítésre egyaránt vonatkozik-e,
- az építőközösségi szabályozásból hiányoznak az adatvédelmi előírások,
- a visszamenőleges hatály által kedvezményezett ügyfelek csak akkor legyenek jogosultak ingyenes másodszori eljárásra, ha első alkalommal megfizették a bankoknak a díjakat,
- a támogatással megszerzett lakást illetően az államot megillető elidegenítési és terhelési tilalom időszakára korlátozódjék az az időszak, amely alatt csak a támogatott személy szerezhethet a lakásban kizárólagos tulajdont.

Észrevételeinket az NGM köszönettel fogadta, ugyanakkor jelezte, hogy a tárgyegeztetések során számos egyéb probléma is felmerült, s ezek időigényes tisztázása hátráltatja a módosítás elfogadását.

A magáncsőd szabályozás gyakorlati problémái, a vagyonértékesítési rendelet

Áprilisban módosult a természetes személyek adósságrendezési eljárásáról szóló - közkeletűen magáncsőd törvénynek nevezett - jogszabály, de a változtatás csak az eljárás iránti kérelem benyújtására vonatkozó határidő 2016. szeptember 30-ig történő meghosszabbítására korlátozódott. A nagyobb terjedelmű módosító javaslat benyújtását - az egyéb sürgős törvényjavaslatokra tekintettel - 2016. második félévére halasztották. (Ugyanakkor a második félévi jogalkotási tervben nem szerepel a szóban forgó törvény módosítása.)

A törvény alkalmazásával kapcsolatos gyakorlati problémákat összegyűjtöttük és megküldtük az Igazságügyi Minisztériumnak, s egyben háromoldali konzultációt kezdeményeztünk a Családi Csődvédelmi Szolgálat bevonásával. A június 8-án létrejött egyeztetésen az alábbi kérdések kerültek napirendre: a benyújtási dokumentáció egyszerűsítése, az eljárás kezdeményezésére vonatkozó jogosultság vizsgálata, az elektronikus kapcsolattartás, a hiánypótlási, adategyeztetési kötelezettség, a törlesztési támogatás igénybevételenek kezdő időpontja, a környezettanulmány elkészítésével kapcsolatos problémák, a hirdetések honlapon való megjelenítése, a keresethezesség, stb.. A felvetett problémák többségére sikerült megoldást találni, ezekről az Igazságügyi Hivatal - a Bankszövetséggel egyeztetett - módszertani ajánlást ad ki.

A *természetes személyek adósságrendezési eljárásában az adós vagyontárgyainak értékesítéséről* szóló kormányrendelet tervezetét ugyancsak egyeztetették az MBSZ szakértőivel. A konzultációk során

kezdeményeztük, hogy a jelzáloghitelezőnek a bíróságon kívüli eljárásban is legyen lehetősége az ingatlan átvételére, javasoltuk az értékesítési limitárok piaci viszonyokhoz történő közelítését, továbbá számos technikai, jogszabály-szerkesztési javaslatot is tettünk.

A Kúria 1/2016. PJE számú jogegységi határozata

A devizahitelekkel kapcsolatos újabb jogértelmezési kérdések felmerülése miatt a Kúria Polgári Kollégiumának vezetője 2016. május 6-án jogegységi eljárás lefolytatását kezdeményezte a következő jogkérdés megválaszolására: „Érvényes devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül-e az a szerződés, amelyben a forintban folyósítandó kölcsön összege forintban van megjelölve, a szerződés devizaösszegét pedig a felek megállapodása alapján a szerződés részét képező, a szerződéskötést követően elkészülő külön dokumentum (például folyósítási értesítő, törlesztési terv) tartalmazza?”

A Kúria - 2016. június 6-án kihirdetett - 1/2016. számú PJE határozata úgy foglalt állást, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés akkor is megfelel a Hpt. szerződéskötéskor hatályos előírásainak, ha az írásba foglalt szerződés a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített időpontjában, vagy a folyósításkor, - az akkor irányadó árfolyam figyelembe vételével. Ugyancsak megfelel a Hpt. előírásainak az a szerződés, amely kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztő részletek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztő részletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztő részletek esedékességekor pontosan meghatározható. Ha a szerződés a fentieket tartalmazza, a szerződéskötést követően közölt egyoldalú jognyilatkozat (például folyósítási értesítő, törlesztési terv, fizetési ütemezés) a pénzügyi intézmény fogyasztónak nyújtott tájékoztatásának minősül, amely nem érinti a szerződés létrejöttét vagy érvényességét.

A PJE összhangban van a Kúria 2013-ban és 2014-ben hozott polgári jogegységi döntéseivel, az elszámolási törvényekkel (2014. évi XXXVIII. és 2014. évi XL. törvény), valamint az azok alapján formálódó bírói gyakorlattal és fontos szerepet játszik a jogbiztonság megőrzésében.

V. A bankszektor működését befolyásoló további fontosabb szabályozási fejlemények

A szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról szóló törvény módosítása

A kormány nevében eljáró Nemzetgazdasági Minisztérium kezdeményezésére 2016. június 7-én az Országgyűlés kivételes sürgősségi eljárásban módosította a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló törvényt. A módosított törvény - egyebek mellett - megerősíti az MNB felügyeleti szerepkörét, kibővíti az Integrációs Szervezet jog- és hatásköreit, és az OBA-val szembeni kötelezettségekre is kiterjeszti az integráció egyetemes felelősségét.

A módosítás nyomán a Felügyelet (MNB) ellenőrzési jogköre kibővül, immáron az Integrációs Szervezet, az Integrációs Szervezet igazgatóságának vezetője, tagja, továbbá az integráció Központi Bankja, illetve annak igazgatóságának, felügyelő bizottságának vezetője, tagja kötelezettségének betartását jogosult a Felügyelet ellenőrizni. Jogszabálysértés gyanúja esetén az MNB átfogó ellenőrzés lefolytatására kötelezheti az Integrációs Szervezetet. Súlyos, illetve ismétlődő kötelezettség szegésnél - felügyeleti intézkedésként - az MNB bírságot szabhat ki, illetve visszavonhatja a jogsértő szövetkezeti hitelintézetek engedélyét. A szövetkezeti hitelintézet szavatoló-tőkéjének a lecsökkenése esetére az MNB speciális felügyeleti intézkedési jogköröket

kapott (tőkeszerkezet rendezés, eszközadás előírása). A módosítás értelmében az Integrációs Szervezet igazgatósága - csak a felügyelet előzetes hozzájárulásával - dönthet a szövetkezeti hitelintézet Integrációs Szervezetbe történő felvételéről illetve az abból történő kizárásáról.

A módosítás a Központi Bank szerepét (eddig) ellátó Takarékbankkal szemben számottevően megerősítette az Integrációs Szervezet (SZHISZ) hatáskörét. A jogalkotó már a „Központi Bank” fogalom bevezetésével is csorbította a Takarékbank funkcionális monopol helyzetét, hiszen a definíció értelmében a központi bank olyan hitelintézet, amely feladatait a SZHISZ-el *együttesen* látja el. (A törvény ugyanakkor azt is kimondja, hogy a jogkör megvonásáig az integráció központi bankja a Takarékbank Zrt.) A jövőben a tagokra vonatkozó kötelező szabályzatokat az Integrációs Szervezet fogadja el. A módosítás értelmében nyártól a szabályzati lista kibővül, s így az addicionális tőkekövetelményekre és az informatikai előírásokra vonatkozó szabályzatok jóváhagyása is az Integrációs Szervezet hatáskörébe kerül. A szövetkezeti hitelintézeti integrációval kapcsolatos feladatkörében eljáró Központi Bank tevékenységét az Integrációs Szervezet ellenőrzi. Az Integrációs Szervezet a jogszabályoknak, az általa meghatározott irányelveknek, a kiadott szabályzatoknak, valamint a korábbi utasításoknak megfelelő működés érdekében kötelező érvényű utasítást ad a szövetkezeti hitelintézeteknek és a Központi Banknak. Amennyiben a szövetkezeti hitelintézet vagy a szövetkezeti hitelintézetek egy csoportja az Integrációs Szervezet megítélése szerint válsághelyzetbe kerül, úgy az SZHISZ dönt a szövetkezeti hitelintézet vezető tisztségviselői megbízatásának felfüggesztéséről, a szövetkezeti tagság felfüggesztéséről, illetve - a Felügyelet előzetes hozzájárulásával - a tag kizárásáról.

A bankszektorra érintően talán a legfontosabb változás az integráció felelősségi körének kiszélesítése, a korábbi indokolatlan korlátozás megszüntetése. A módosítás értelmében az Integrációs Szervezet, a Központi Bank és a szövetkezeti hitelintézetek egyetemlegesen felelnek egymás valamennyi kötelezettségéért, azok keletkezési időpontjától függetlenül.

A Polgári Törvénykönyv módosítása

Az Igazságügyi Minisztérium áprilisi, közigazgatási egyeztetés keretében véleményezésre megküldött Ptk. módosítás tervezete viszonylag bő terjedelmű módosítást tartalmazott. A javaslatban szerepelt a jogi személyekre, az elévülésre, a hitelbiztosítéki nyilvántartásra vonatkozó szabályok pontosítása, illetve a folyószámla-szerződés, a faktoring-szerződés, és a pénzügyi lízingszerződés szabályozásának a módosítása; ezek azonban nem kerültek be a kormány által megtárgyalt, majd a Parlamenthez benyújtott *T/10528. számú törvényjavaslatba*.

A közigazgatási egyeztetés szakaszában a Bankszövetség elsősorban a bankokat közvetlenül érintő kérdésköröket észrevételezte; így a fogyasztói zálogszerződésre, az óvadékra, a fiduciárius hitelbiztosítékok semmisségét feloldó új rendelkezésre, a fogyasztói kezességre és a pénzügyi lízingszerződésre vonatkozóan tettünk szövegszerű kiegészítő, pontosító javaslatokat. Összességében üdvözlöttük a módosítást, mert a tervezet számos jogértelmezési probléma, kodifikációs pontatlanság megoldását célozta.

A Parlament által elfogadott törvény az eredetileg szándékoltnál jóval szűkebb terjedelmű. Átfogó módosításra került az értékpapír-szabályozás; pontosították a vezető tisztségviselő felelősségére, a zálogszerződésre, az óvadékra, a szerződés-átruházásra vonatkozó szabályokat; visszavezették az önálló zálogjog jogintézményét; a fiduciárius hitelbiztosítékok semmisségét a fogyasztói szerződésekre korlátozták.

Az önálló zálogjog intézményének visszavezetése a banki refinanszírozási piac megélénkülése, a banki portfóliók megtisztítása, valamint a jelzáloglevél-piac biztonságának a növelése szempontjából tagbankjaink számára kiemelkedően fontos.

A *Ptk.-t módosító 2016. évi LXXVII. törvény* július 1-jén lépett hatályba, de a zálogjogot érintő módosítások csak 2016. október 1-től, az értékpapírszabályok pedig csak 2017. január 1-től hatályosak.

A végrehajtási törvény felülvizsgálata: a kodifikációs bizottság munkája

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) felülvizsgálatára alakult kodifikációs bizottság a második negyedévben is folytatta a munkáját; az IM munkatársain és szakértőin kívül a Közjegyzői Kamara, a MAKISZ, az MNB, a MARK Zrt., az Országos Bírósági Hivatal, a Végrehajtói Kar és a Bankszövetség részvételével. A munka határidőbeli elvégzése érdekében az MBSZ kezdeményezte a gyakoribb ülésezést. A Bankszövetség szakértői részletes javaslatot tettek a pénzkövetelésre, illetve az ingó-, ingatlan vagyontárgyra történő végrehajtás szabályozására. A MAKISZ-szal egyetértésben szövetségserű javaslatot dolgoztak ki az előzetes vagyonvizsgálat újbóli bevezetésére. Mindezzel azt célozták, hogy az új törvény tegye kiszámíthatóvá a követelés-érvényesítést, csökkentse az indokolatlan adminisztratív- és költségterheket, valamint biztosítsa, hogy a végrehajtási eljárás során a kezdeményezéstől számított egy éven belül el lehessen jutni az ingatlan árveréséig. Az ingó- és ingatlanértékesítés hatékonyabbá tétele érdekében

- a többlépcsős árverési struktúra helyett azonnali folyamatos árverést;
- a jelenleginél rugalmasabb kikiáltási ár alkalmazását;
- a hirdetmények minimumtartalmának jogszabályi rögzítését;
- a piaci értékesítési csatornák igénybe vételét; és
- a zálogjogosult kielégítési elsőbbségének biztosításával az önkéntes vagyonértékesítés támogatását

tartanánk szükségesnek. A könnyebb értékesítés érdekében javasoltuk, hogy a jelzálog jog bejegyzését követően létrejött haszonélvezeti jog ne terhelje az árverési vevő tulajdonjogát, valamint azt, hogy a határozott idejű bérleti szerződés az értékesítést követően megszüntethető legyen. Az árverési vevők érdekvédelmének az erősítése érdekében a birtokba vétellel kapcsolatos szabályok racionalizálására is javaslatot tettünk.

A bíróságokkal történő elektronikus kapcsolattartás

Többszöri halasztást követően 2016. július 1-től a jogi képviselőkkel eljáró ügyfelek és a belföldi székhelyű gazdálkodó szervezetek - így a bankok - esetében is kötelező az elektronikus út használata a bíróságokkal történő kapcsolattartásban. A módosult szabályok a *polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben (a továbbiakban: Pp.)*, valamint a *szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokról és az állam által kötelezően nyújtandó szolgáltatásokról szóló 83/2012.(IV.21.) számú kormányrendeletben* található. A bíróságokkal való kapcsolattartás szabályozása a(z) - közigazgatási szervekkel való kapcsolattartást biztosító, már működő - ügyfélkapu-rendszerre épült. A gazdálkodó szervezetek, a társas ügyvédi irodák részére a bírósági kapcsolattartást az e-perkapus szolgáltatás biztosítja. A jogi képviselőknek a keresetlevelet és minden más beadványt, okirati bizonyítékot elektronikusan kell benyújtaniuk a bírósághoz, az *úrlapbenyújtás támogatási szolgáltatás* igénybevételével. Az e-perkapu használatához működő ügyfélkapus hozzáférés, élő internet kapcsolat szükséges, valamint a bíróság, vagy a NAV oldaláról az ügynevezett *általános nyomtatványkitöltő programot* (ÁNYK) kell letölteni. A bíróság által rendszeresített nyomtatványokhoz a www.birosag.hu weboldalon lehet hozzáférni. A nyomtatványok telepítéséhez ugyancsak az ÁNYK program szükséges.

A felkészülés elősegítésére ad hoc munkacsoportot alakítottunk, és a tagokkal több konzultáción vettünk részt a Belügyminisztériumban, az Országos Bírósági Hivatalban, valamint a Jogászegyletben.

A Bazel III szabályozást érintő kérdések

- *A Bazel III véglegesítéssel kapcsolatos levél a nemzetgazdasági miniszternek*

A nemzetközi szabályozási folyamatok aktuális fázisa a Bazel III szabályrendszer véglegesítése. A még nyitott szabályozási területeket érintően a Bázei Bizottság nyilvánosságra hozott konzultációs dokumentumaiban szereplő javaslatok a hitelintézetek működésében olyan horderejű változásokat

jelentenének, hogy a módosításokat szakértői körökben Bázeli IV szabályrendszerként emlegetik. Az Európai Bankföderáció (EBF²) - az európai bankok legjelentősebb érdekvédelmi szerve - rendszeresen felhívja a nemzetközi és az európai uniós szabályozók figyelmét a Bázeli III. még nyitott kérdéseinek a véglegesítésével kapcsolatos, a bankok számára kedvezőtlen hatásokra. Az EBF júniusban kérte a második félévben sorra kerülő szlovák elnökség illetékes miniszterét, hogy az ECOFIN júliusi ülése ezt a kérdést is tárgyalja meg.

Június közepén az EBF kezdeményezéséhez csatlakozva kerestük meg a Nemzetgazdasági Minisztert, bemutatva, hogy a nemzetközi szabályozás változása - a várható addicionális tőkekövetelmények révén, a hazai sajátosságok miatt - mely területeken érintené leginkább kedvezőtlenül a magyar bankrendszert. Ezek egyike a hitelkockázatok tőkeszükségletének IRB módszerrel történő meghatározásának a tervezett átalakítása, a sztenderd módszer irányába, amely a nemzetközi szinten is aktív bankjainkat sújtaná. Egy másik fontos szabályozási kezdeményezés a sovereign kockázatok számbavételét, és hozzájuk kapcsolódóan nullától eltérő tőkekövetelmény meghatározását írta elő. Ez magyar szempontból különösen kedvezőtlen változást jelentene, tekintettel arra, hogy az MNB önfelfinanszírozási programja hatására a bankoknál az utóbbi időszakban jelentős államadósság kivettség épült fel.

- *A jelzálogkötvény kivettség nagykockázati limitekbe való beszámítása*

Tagbanki kezdeményezésre, a kérdésben illetékes banki szakértőkkel megvizsgáltuk, hogy a - JMM szabályok implementálása miatt hamarosan kibővülő - jelzálogkötvény kivettséget figyelembe kell-e venni a nagykockázati limitek számításánál. A jellemzően egy kibocsátóval szembeni jelzálogkötvény kivettség miatt - a nagykockázati előírások alkalmazása esetén - a bankoknak tömegesen kellene többlettőke követelményt teljesíteni.

A szakértők álláspontja szerint a Hpt. 302.§-a 2028 végéig felmentést ad a jelzálogkötvény kivettségek nagykockázati limitben történő figyelembe vételétől, amennyiben az érintett állományok, illetve a bank gyakorlata maradéktalanul megfelel a CRR 129.§ (1), (3) és (6) bekezdésében meghatározott követelményeknek.

VI. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos fejlemények

MNB rendelet a kockázat arányos OBA díjfizetésről

Az európai betétbiztosítási direktíva implementálásának egyik fázisaként végrehajtott Hpt. módosítás felhatalmazta az MNB-t a kockázat arányos OBA díjfizetés részletszabályainak a meghatározására. A Hpt. és az európai szabályozás a vonatkozó MNB rendelet hatályba lépését 2016. május 31-i határidővel írta elő.

A rendeletet az OBA, és az MNB felügyeleti területe készítette elő, a kockázat arányos díjmeghatározásról szóló EBA ajánlás ismeretében. A Bankszövetség és az SZHISZ munkatársait 2016. márciusban vonták be a jogszabály előkészítésébe, a kidolgozott koncepció és a részletes módszertan bemutatásával. A koncepció szerint az MNB rendelet csak az alapvető keretszabályokat tartalmazza, és a kockázatarányos betétbiztosítási díjak meghatározása során figyelembe veendő tényezők (tőkehelyzet, likviditási és finanszírozási helyzet, eszközök minősége, üzleti modell és stratégiai terv, az OBA kártalanítása esetén várható veszteség) súlyozásának éves kalibrációját az OBA igazgatóság hatáskörébe utalja.

Az egyeztetések során az MBSZ kifejtette, hogy álláspontja szerint bármilyen intézménycsoport, garanciakezelő OBA díjfizetési kötelezettségét kizárólag akkor lehet konszolidált módon megállapítani, ha a vonatkozó jogszabályok kizárják, hogy a csoporthoz tartozó egyedi intézmény csődje esetén a csoport, a közösség bevonása nélkül, vagy azt megelőzően kelljen az OBA-nak a

---

² European Banking Federation

betéteseknek kártalanítást fizetnie. (Azaz a Bankszövetség az SZHISZ esetében csak azzal a feltétellel támogatta a konszolidált díjmegállapítást, ha a szövetkezeti hitelintézeti integrációról szóló törvényt úgy módosítják, hogy az ne adjon lehetőséget az egyes tagok SZHISZ-ből történő kizárására.) Kértük továbbá, hogy a kockázat arányos díjfizetés bevezetése ne érintse a 2016-ra megtervezett OBA díjakat.

A május 31-én hatályba lépett MNB rendelet szerint a betétbiztosítási díjakat az SZHISZ intézményei esetében is egyedileg kellett meghatározni. A rendeletet azonban egy hónapon belül úgy módosították, hogy az lehetővé tette a takarékszövetkezeti hitelintézetek konszolidált OBA díjfizetését. Bár az SZHISZ törvény továbbra is lehetőséget ad takarékszövetkezetek kizárására, de az OBA jogosult lesz csődbement szövetkezet miatt fizetett kártalanítás integrációval szembeni egyetemes követelésére.

A 2016. évi díjfizetés nem változott a korábban meghatározotthoz képest, mert az OBA igazgatósága a kockázatalapú díjrész arányát az év második felére 0%-on állapította meg.

A késedelmes jelzáloghitel adósokról szóló MNB Ajánlás

Az MNB márciusban Ajánlást adott ki, amelyben előírta a késedelmes jelzáloghitelekkel rendelkező bankok számára, hogy egy bonyolult - költség-és időigényes - folyamatban keressenek elfogadható megoldást a nem fizető adósaik számára. A második negyedév során a Bankszövetség a rendelkezésére álló eszközökkel számos fórumon szorgalmazta az Ajánlásból fakadó terhek mérséklését, a bankokra háruló feladatok ésszerűsítését, egyszerűsítését, egyértelművé tételét:

- Az Adatvédelmi Hivatal munkatársának a részvételével, a banki szakértők számára tartott fórumon az MNB illetékes vezetői részletesen bemutatták, értelmezték az Ajánlás előírásait. A konzultáció nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az MNB által később kibocsátott - gyakorlatilag végrehajtási iránymutatásként szolgáló - GYIK³ érdemi segítséget jelent az Ajánlás végrehajtóinak.
- Az MNB az Ajánlás végrehajtásához kapcsolódóan igen részletes rendkívüli adatszolgáltatást rendelt el. A banki észrevételek hatására egy hónappal meghosszabbította az adatszolgáltatás határidejét és valamelyest a tartalmát is szűkítette.
- Az Elnökség az MNB illetékes alelnökével is megvitatta az Ajánlásból fakadó feladatokat. Az alelnök bejelentette, hogy az előírt adatszolgáltatási kötelezettséget csak a hatvan napon túl késedelmes ügyletek esetében kell teljesíteni. (A 30 napos késedelmek esetében így az Ajánlás rugalmasabban, a bankokat kevésbé terhelő módon alkalmazható.)
- Az alelnök kérésére a Bankszövetség közreműködött egy MNB kezdeményezte adatfelmérésben, amely a bankok és az adósok közötti kapcsolatfelvétel időpontjait és módjait vizsgálta, azzal a céllal, hogy az MNB központi kommunikációval is segítse a bankok és az adósok közös probléma megoldását.
- A Bankszövetség levélben is számos javaslatot tett. Így például elérte, hogy a bonyolult, Ajánlás szerinti folyamat mellőzhető, ha a feleknek már az első kapcsolatfelvételnél sikerül kölcsönösen elfogadható megoldást találniuk.

VII. Pénzforgalom

Konzultációk az azonnali fizetési rendszer bevezetéséről

Az MNB Pénzügyi infrastruktúrák területe „*Dimenzióváltás a pénzforgalomban - Az azonnali fizetési szolgáltatás megvalósításának lehetőségei Magyarországon*” címen készítette el középtávú

---

³ Gyakran ismételt kérdések és válaszok

fejlesztési koncepcióját, amelyet a Pénzügyi Stabilitási Tanács megvitatott és szakmai konzultációra bocsátott.

Az MNB előzetes vizsgálódása alapján - a nemzetközi fejlődési irányokra, az Európai Központi Bank és az ERPB⁴ elvárásaira figyelemmel - egy olyan folyamatosan működő fizetési rendszer létrehozását látja célszerűnek, amelynek tagja minden hazai pénzforgalmi szolgáltató, és amely bármikor lehetővé teszi az elektronikus fizetési műveletek azonnali teljesítését a fizető fél és a kedvezményezett között. A rendszer infrastruktúrájának felépítése, illetve működési elvei hosszú távon támogatják az innovatív fizetési megoldásokat. Szolgáltatásai alacsony költségek és alacsony technikai korlátok mellett vehetők igénybe mind a fizető fél mind a kedvezményezett oldalán, s egyben kiváltja azokat a fizetési helyzeteket, amelyeknél jelenleg a készpénz használata jellemző.

Az MNB az elfogadott koncepció birtokában felkérte a Bankszövetséget és a bankokat, hogy aktív együttműködéssel vegyenek részt a következő évek legjelentősebb, a hazai pénzforgalmat alapjaiban átalakító fejlesztésében. Az együttműködés első lépéseként az MNB az MBSZ Pénzforgalmi munkacsoportjában mutatta be az azonnali fizetési rendszer koncepcióját, majd a koncepció pontos és egységes értelmezésének céljából szektor szintű fórumot hívott össze. A jegybank kezdettől fogva hangsúlyozta, hogy a végső döntések meghozatalában az érintettek véleménye kiemelt fontossággal bír.

Az MNB a koncepciót bemutató anyagon túl azokat a kérdéssorokat is megküldte, amelyek a létrehozandó rendszer különféle vetületeire vonatkoznak, arra kérve az MBSZ tagokat, hogy részletesen vizsgálják és válaszolják meg azokat. Az azonnali fizetési rendszer a banküzem számos területét érinti, ezért a válaszok kidolgozásában a lakossági és vállalati pénzforgalmi szolgáltatások kialakításával, a fizetési műveletek lebonyolításával, a likviditáskezeléssel, az informatikai rendszerek, elektronikus banki szolgáltatások és pénzforgalmi szolgáltatások üzemeltetésével foglalkozó területek is részt vettek. Az MNB további kérése volt, hogy már ebben a fázisba is vonják be azokat a fejlesztő technológiai cégeket, amelyekkel a bankok, illetve pénzforgalmi szolgáltatók együttműködnek. (A kérdéssorokra adott válaszokat június 31-ig kellett benyújtani az MNB-nek.)

Az MNB a bankokkal bilaterális konzultációkat is folytatott, amelyek során alapvető koncepcionális - így például a tranzakciók könyvelésére, a számlakivonatokra vonatkozó követelményeknek való megfelelésre, a tagok által használt számlavezető rendszerek alkalmasságára, az üzleti nap nyitó és záró időpontjára, a folyamatos működés közbeni karbantartási követelményeknek való megfelelésre, a tranzakciók visszavonhatóságára és a speciális vizsgálatokat igénylő megbízásoknak a rendszer által meghatározott időlimitbe történő beilleszthetőségére vonatkozó - kérdések kerültek a középpontba. A konzultáció résztvevői a rendszer „induló” tulajdonságainak az egyszerűsítésére vonatkozó javaslatokat is megfogalmaztak. Sokak véleménye szerint kezdetben mellőzni lehetne a másodlagos számlaazonosítók használatát; a lehetséges fizetési módok közül csak az átutalásokat kellene kezelnie a rendszernek; és a fizetéseket jól meghatározott „alacsony” kezdő limitek mellett kellene megkezdeni.

Az új hulladékgazdálkodási finanszírozás hatása a csoportos beszédésekre

A közműszolgáltatások átszervezése/központosítása keretében a hulladékszolgáltatás átalakítására is sor került. Banki szempontból ez a csoportos beszédéseket érinti, mivel több százezer felhatalmazást kell megváltoztatni az új jogosult javára. Az eddig lezajlott szolgáltató váltások (gáz és villamos energia) esetében jogszabály tette lehetővé a felhatalmazások új szolgáltató javára történő bank általi átírását, de a hulladékgazdálkodás esetén a törvény által kijelölt új központi szervezet nem vette át a régi szolgáltatóktól magát a szolgáltatást, csak a díjak beszedésére és szétosztására kapott jogszabályi felhatalmazást.

Annak elkerülése érdekében, hogy a felhatalmazások megváltoztatására egyedileg kerüljön sor, a Bankszövetség - a célszerű lebonyolítás lehetőségeiről - egyeztetéseket folytatott az új központi

⁴ Euro Retail Payments Board: a kis értékű euro fizetések testülete

szervezettel és annak számlavezető bankjával. A joghézagra tekintettel, átmeneti megoldásként az NGM állásfoglalásban rögzítette, hogy a hulladékgazdálkodás esetében is elfogadhatónak tekinti a felhatalmazások bankok általi átírását az új kedvezményezett javára.

Az egyenlő bánásmód érvényesítése a fogyatékos ügyfelek számára

A 1653/2015. (IX. 14.) Korm. határozat tartalmazza az Országos Fogyatékosügyi Program végrehajtásának 2015-2018. évekre vonatkozó Intézkedési Tervét. Az Intézkedési Terv keretei között a Nemzetgazdasági Minisztérium a felelős a pénzügyi szolgáltatások egyenlő esélyű és biztonságos hozzáférhetőségét biztosító jogszabályi keretrendszeréért. Ennek jegyében született meg „A nemzetgazdasági miniszter 22/2016 (VI.29.) rendelete a hitelintézetekben a fogyatékos személyek pénzügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést előíró szabályokról”. A rendelet – általános jelleggel – a szolgáltatók (így a bankok) kötelezettségévé teszi, hogy a fogyatékos ügyfelek számára hatékonyan és humánusan biztosítsák az egyenlő bánásmódot.

A rendelet értelmében a bankok az egyenlő bánásmód biztosítása érdekében kötelesek:

- A pénzügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségének elősegítését megteremtő *stratégia kidolgozására*, ideértve a hozzáférést biztosító szolgáltatások körének és a hozzáférés módjának meghatározását is. (Így például a stratégiának ki kell térnie a kétszeri ingyenes készpénz felvétel biztosítására, olyan esetekben is, amikor a bank nem bocsát ki bankkártyát fogyatékos ügyfele részére.)
- A stratégia *szabályzatba foglalására*.
- a fogyatékos ügyfelek tájékoztatása érdekében legalább a rendeletben tételesen meghatározott *információk honlapjukon* - elkülönített, jól látható helyen, akadálymentes módon - *történi nyilvánosságra hozatalára*.

Tovább segíti az egyenlő bánásmód gyakorlati érvényre jutását, hogy időközben megalakult a hitelintézetekben a fogyatékos személyek pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítására vonatkozó szabályok nyomán követését szolgáló bizottság, amelybe a Magyar Bankszövetség is meghívást kapott.

Bankkártya aktualitások

Az MNB adatai alapján 2016 első negyedében folytatódott az elektronikus pénzforgalom bővülése, amelynek keretében a fizetési kártyás forgalom 30 százalékot meghaladó növekedése volt a leginkább figyelemre méltó. A fizetési kártyás elfogadói hálózatban, a POS termináloknál tovább erősödött az érintéses fizetési technológia térnyerése. Hasonlóan jelentősnek tekinthető az internetes elfogadóhelyek számának 7 százalékot meghaladó bővülése.

A második félévben a Bankkártya munkacsoport az alábbi témákkal foglalkozott kiemelten:

- *A MIF EU szabályozás implementálása*

Az Európai Parlament és a Tanács által 2015 áprilisában elfogadott EU 2015/751 rendelet - a bankkártya interchange díjak szabályozása mellett - számos adminisztratív feladatot rótt az európai bankszektorra. A szabályozás 2016. június 9-i alkalmazási határidővel előírt rendelkezései mind a kibocsátó bankoktól, mind az elfogadóktól átfogó felkészülést kívántak, aminek érdekében hazai és régiós szinten több alkalommal konzultáltunk az MNB-vel, a kártyatársaságokkal és a plasztik-gyártó cégekkel.

Az EU rendelet a kereskedőknek lehetőséget ad, hogy ne minden kártyatípust/fajtát fogadjanak el a bankkártyás fizetések során. Ezért - a kereskedők és a fogyasztók informálására - a kibocsátók kötelezettségévé vált a bankkártyák fajtájának (credit/debit/prepaid/commercial) a kártyán való

(vizuális és elektronikus) megjelenítése. A kártyahasználat nemzetközi jellege miatt a feliratot angolul kell feltüntetni. A már forgalomban lévő, korábban kibocsátott kártyákon az elektronikus azonosíthatóság - MNB részéről elvárt - biztosítása komoly szakmai nehézséget jelentett, mivel az új adat elhelyezése a plasztikkártyákon csakis a közel 9 millió darabos forgalomban lévő állomány teljes cseréjével lett volna megvalósítható. A kérdést európai szinten is kezelni kellett; az EPC⁵ felismerte, hogy a rendelet elektronikus fajtafeltüntetésre vonatkozó előírásának a határidőre történő megvalósítása igen nagy nehézségekbe ütközik, ezért egy sürgős, soron kívüli szakmai anyagot bocsátott ki, amely rövidtávú megoldást - a BIN táblák alkalmazása – kínál a probléma megoldására. (A hosszabb távú megfelelést az EMV chipok új adateleme biztosítja.)

Az életbe lépett változásokról az MBSZ ügyfél tájékoztatót készített, amelyet a Bankkártya munkacsoportban közre adott, a honlapján is közzétett, valamint megküldött az MNB fogyasztóvédelmi területének.

- *Fogyasztóvédelmi egyeztetések az MNB-vel a kártyatiltási díj alkalmazásáról*

Az MNB Fogyasztóvédelmi igazgatóságának megkeresésére felmértük tagbankjaink aktuális gyakorlatát a kártyatiltási díjak alkalmazását illetően. A feltárt helyzetkép alapján a bankkártya tiltási díj körében a banki gyakorlat jelenleg egyáltalán nem egységes, mind jogi, mind technikai/eljárási szinten jelentős eltéréseket mutat. A különbségeket a bankok által preferált operációs és kockázatkezelési megoldások indokolhatják.

Az MNB Fogyasztóvédelmi, illetve Pénzügyi Infrastruktúrák Igazgatóságának szakértőivel jelenleg folynak az egyeztetések a felügyeleti hatóság által elvárt, és a ténylegesen is megvalósítható gyakorlatról.

- *Az automaták bankkártyás fizetési módjának a biztosítása*

A Bankkártya munkacsoport vezetése április 12-én és május 19-én előadásokkal képviseltette magát a Magyar Ital- és Áruautomata Szövetség (MIÁSZ) taggyűlésén, illetve szakmai rendezvényén, amelyet a „Cashless megoldás a vending iparágban” címmel rendeztek. Magyarországon jelenleg mintegy 30 ezer italautomata van működésben, amelyeknél várható, hogy a törvényalkotó kiterjeszti a NAV-hoz való - az online pénztárgépekhez hasonló - bekötési kötelezettséget. Ebben a helyzetben, amikor az automatákat amúgy is fejleszteni kell, az üzemeltetők nyitottak lehetnek a gépek kártyás fizetésre történő felkészítésére is. A fenti fórumokon a MIÁSZ tagjainak a bankkártyás fizetés nyújtásának általános tudnivalóit, feltételrendszerét foglaltuk össze.

- *Fraud események, egyéb témakörök*

Május közepén ismét megrendeztük a *Fraud Szakmai Napot*, ahol az ATM-ek elleni támadások és az eredményes védekezés megoldásai kerültek a fókuszba. Az MNB, az Europol hágai, és az NNI budapesti szakértői mellett ez alkalommal a technológiai szolgáltató cégek is összegezték ismereteiket, azzal a céllal, hogy a bankok minél eredményesebbek lehessenek az ATM hálózatok eseménymentes üzemeltetésben.

A Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központjával közösen kialakított Cyber Crime Laborban május végén megvalósult az első *CEPOL*⁶ képzés. A bankkártyás és online bűnözés hatékony megelőzése érdekében szervezett képzésen 24 EU-ország hatósági vezető szakértői vettek részt. Az eseményt a Labor felszerelésének a kialakítása mellett szakmai előadókkal is segítettük.

---

⁵ European Payments Council

⁶ European Police College

A fraud eseményekhez kapcsolódóan a negyedév során az MBSZ több széles körű szakmai egyeztetést szervezett az egyre jobban elharapódzó *telefon feltöltős/puttós csalások* ügyében. Többoldalú szakmai kommunikációval és együttműködéssel segítjük, hogy a megelőzés, az ügyfél-tájékoztatás és a rendőrségi nyomozati munka visszaszoríthassa a szóban forgó csalási típust.

A munkacsoport - a Pénzforgalmi munkacsoporttal együttműködésben - ugyancsak megtárgyalta és feldolgozta a *kétszeri ingyenes készpénzfelvétel általános biztosításának* kérdéseit, valamint az MNB elvárásait a *haladéktalan jóváírás* megfelelő gyakorlatának a kialakítására. Május végén több munkacsoportti tagunk is részt vett a pozsonyi *E-Money konferencián*.

PSD 2 szakmunkacsoport megalakulása

A Pénzforgalmi munkacsoport úgy ítélte meg, fontos lenne, hogy az EU Pénzforgalmi irányelvének (PSD 2) átültetése során a hazai jogalkotó már ismerje és hasznosítsa a bankszféra irányelvvel kapcsolatos felvetéseit, javaslatait. Az NGM illetékes szakterületének vezetése jelezte, szívesen veszi a Bankszövetség előzetes hozzájárulását.

Ennek megfelelően a Pénzforgalmi munkacsoporton belül egy szakmunkacsoport alakult, azzal a céllal, hogy - az Európai Bankföderáció munkaanyagainak felhasználásával, e munkaanyagok EU Bizottsági kritikájának a figyelembe vételével, illetve a Pénzforgalmi munkacsoport és SEPA Bizottság jóváhagyásával - javaslatokat készítsen és szempontokat adjon a PSD 2 átültetéséhez.

A szakmunkacsoport - amelybe hat bank delegált szakértőket - megtartotta alakuló ülését, és döntött az irányelv feldolgozásának módszeréről, a feladatok egymás közti elosztásáról és ütemezéséről. Működési ideje alatt a szakmunkacsoport rendszeresen beszámol a Pénzforgalmi munkacsoportnak és a SEPA Bizottságnak.

A SWIFT⁷ nemzeti tulajdonosi és felhasználói csoport (NUG⁸) feladatainak és irányításának az átvétele

A Bankszövetség tevékenységi köre új feladattal bővült, miután az MBSZ igent mondott a bankközi együttműködés egy, a kezdetektől az önszerveződés keretébe tartozó területének, a SWIFT Nemzeti Felhasználói Csoportjának (NUG) a felkérésére. A döntést megelőzően az MBSZ meggyőződött arról, hogy a SWIFT-re vonatkozó szabályozás lehetővé teszi, hogy bankszövetségek képviselői lássák el a nemzeti felhasználói csoportok elnöki tisztségét, valamint felmérte, hogy mit jelent számára a csoport irányításával és működésével/működtetésével járó feladatok elvégzése. (A hazai tulajdonosi és felhasználói csoport elnöki tisztségét az 1983-as megalakulásától 2006-ig a központi bank deviza- illetve pénzforgalmi területének vezető munkatársai, majd 2006-tól az OTP képviselője látták el.)

A NUG elnökének és helyettesének a lemondását követően a NUG tagok egyhangúlag döntöttek úgy, hogy a Magyar Bankszövetség hatáskörébe kívánják delegálni az elnöki tisztség ellátását és a SWIFT csoport működtetésével kapcsolatos feladatokat. Az MBSZ szerepvállalása mellett szólt, hogy rendelkezett a szükséges személyi feltételekkel, illetve, hogy a SWIFT csoport irányítása és tevékenysége jól illeszkedik az MBSZ pénzforgalmi profiljához, első sorban a nemzetközi devizaforgalommal egészítve ki a hazai (forint), az euro (SEPA) pénzforgalom témakörét.

A SEPA végdátum rendelethez való felkészülés

A SEPA Munkabizottság tovább folytatta a 2015 őszén összeállított, a SEPA végdátum rendelettel⁹ kapcsolatos kommunikációs - a mind a pénzforgalmi szolgáltatók mind pedig ügyfelek felkészülését

⁷ SWIFT: Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, a belga jog alapján szövetkezeti formában működő, Belgiumban bejegyzett pénzügyi üzenetközvetítéssel foglalkozó társaság, székhelye La Hulpe

⁸ National (Member and) User Group

támogatni kívánó - felkészülési tervének végrehajtását. Ebben az időszakban két gyakorlati akcióra került sor; egy újabb elektronikus sajtó kommunikációra, és a felkészülés állását nyomon követő második kérdőív kiküldésére.

A *potfolio.hu* portálon megjelentetett, újabb SEPA-val foglalkozó cikk a széles nagyközönség számára szóló általános, tájékoztatást adott az egységes euro pénzforgalmi térség céljáról és az euró zónán kívüli tagállamokra vonatkozó kötelezettségekről, amelyek 2016. október 31. - azaz az úgy nevezett vég-dátum - után esedékesek. A cikkben kiemelten szerepelt az a kötelezettség, amely nemcsak a pénzforgalmi szolgáltatókat, hanem ügyfeleiket (első sorban a vállalkozásokat) is érinti, s amelynek értelmében az úgy nevezett *kötegetelt megbízásait* csak a megfelelő SEPA szabványok (*ISO 20022 XML*) szerint nyújthatják be, illetve a pénzforgalmi szolgáltatók csak így vehetik át azokat.

Az euró zónán kívüli tagállamok felkészülését a Központi Bankok Európai Rendszere tagjainak a rendszeres beszámoltatása révén az EKB is nyomon követi. Az MNB felkérésére, vele együttműködve az MBSZ közös, két részből álló kérdőívet állított össze, amelyek közül júniusban már a második került kiküldésre. A kérdések az egyes pénzforgalmi szolgáltatók euro fizetési szolgáltatási kínálatára (átutalás és két fajta beszedés), az azokkal kapcsolatos felkészülés állására, valamint az ügyfelek e szolgáltatásokkal kapcsolatos tájékoztatására vonatkoznak. A válaszok feldolgozása az ősz elejére várható.

VIII. Adózás, számvitel

A 2017 évi adójogszabályok hitelintézeteket érintő változásai

2016. május elején a Parlament elé került a *2017 évi adóváltozásokat tartalmazó törvénycsomag*, amelyet a Bankszövetség Adómunkacsoportja áttekintett és több pontjához észrevételt küldött a jogszabályváltozást előkészítő Nemzetgazdasági Minisztériumnak.

A hitelintézetek számára a legfontosabb, hogy több pontban változott a *banki különadó* szabálya (2006. évi LIX. törvény): megszűnt a hitelintézeti járadék; módosult a banki különadó kulcsa (50 milliárd korrigált mérlegfőösszeg felett 2017-ben és 2018-ban 0,21%, az 50 milliárd forint alatt továbbra is 0,15%); a különadó alapja már nem a bevezetés óta alkalmazott 2009-es mérlegfőösszeg lesz, hanem a jövő évtől az adóévet megelőző második adóévi beszámoló adata. Speciális szabályként egy új, a *pénzügyi lízing tevékenység utáni különadó* jelent meg, amelynek alkalmazása több problémát is felvet. Álláspontunk szerint a lízing tevékenységet elkülönülten kezelő jövedelem alapon adóztató szabály nem illeszkedik a mérlegfőösszeg alapú „alap” különadóhoz. A jogszabály nem kellően konkrét abban a tekintetben, hogy a lízingtevékenység után előírt különadót hogyan kell a banki különadónál figyelembe venni: a lízingkövetelést lehet levonni a mérlegfőösszegeből, vagy a lízingtevékenység eredményét a bank éves eredményéből, vagy a lízingre jutó adót az „alap” különadóból. Az egyértelmű alkalmazáshoz a fenti kérdések tisztázása szükséges, amit jeleztünk az illetékes minisztériumnak.

A jogszabályváltozás a *pénzügyi tranzakciós illetéket* is érintette. A korábbi ellentmondásos állásfoglalással szemben egyértelművé tették, hogy a magánszemély egyéni vállalkozói és magánszemélyként használt bankszámlája között végrehajtott fizetési műveletet nem terheli illetékfizetési kötelezettség, továbbá, hogy a pénzforgalmi szolgáltatóknak nem minősülő hitelt és pénzkölcsönt nyújtó pénzügyi intézménynek a készpénzben megfizetett kölcsöntörlesztés után pénzügyi tranzakciós illetékfizetési kötelezettsége van.

Az *értékpapírügyletek adóztatása* is változott. Lényeges, hogy az alternatív befektetési alapok által kibocsátott befektetési jegyek hozama osztalék típusú jövedelemnek minősül, valamint, hogy az

---

⁹Az Európai Parlament és a Tanács 260/2012/EU rendelete (2012. március 14.) az euro átutalások és beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK rendelet módosításáról

ellenőrzött tőkepiaci ügyletekről évente az adóhatóságnak küldendő adatszolgáltatás a korábbinál részletesebbé válik.

A törvénycsomag - a hatályon kívül helyezett európai megtakarítási irányelv¹⁰ miatt - a külföldi *magánszemélyek kamatjövödelmére* alkalmazandó új adóeljárás szabályokat is kezelte: így 2016. szeptember 1-től a kifizetőnek lényegében a kettős adóegyezmények szerinti szabályt kell a kamatjövödelmek esetén alkalmazni.

Az IFRS-ekre áttérőket érintő fontos követelmény, hogy ha egy intézmény feltételes adó-megállapítás iránti kérelmet nyújt be, akkor a kérelméhez a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának a számviteli elszámolás minősítésére vonatkozó szakértői véleményét is csatolnia kell.

Számviteli jogszabályváltozások -Az IFRS áttérés

o A kötelező IFRS áttérés elhalasztása

Számviteli szabályozást érintően lényeges változás, hogy a hitelintézetek és a velük egyenértékű prudenciális szabályozás alá eső pénzügyi vállalkozások számára az egyedi szintű elszámolásokban az IFRS-ekre történő kötelező áttérés a korábban elfogadott 2017. január 1 helyett 1 évvel későbbre, 2018. január 1-re tolódik úgy, hogy a bevezetés - saját döntés szerint - 2017. január 1-re előrehozható. A nyári törvénymódosítás alkalmával ezen kívül több *számviteli fogalmat és elszámolási szabályt is pontosítottak*: így például az IFRS-ről a hazai szabályokra történő visszatérés szabályát, az IFRS-ek szerinti eredménytartalék fogalmát, a lezárt éveket érintő szerződések és bizonylatok módosításának a kezelését, a negatív üzleti vagy cégérték meghatározását, a támogatások elszámolását, a lezárt éveket érintő szerződések és bizonylatok módosításának a kezelését is érintette a változás.

o Szakmai találkozó az IFRS áttérésről - Pwc tanácsadók közreműködésével

IFRS áttérés témakörben április végén a Bankszövetség szakmai találkozót szervezett a tagbankok számviteli, adózási és adatszolgáltatási szakemberei számára, a PwC tanácsadóinak a közreműködésével, azzal a céllal, hogy a tanácsadók a banki előkészületeket segítve megosszák az általuk vezetett IFRS áttérés projekteknél tapasztaltakat, illetve felhívják a figyelmet a főbb feladatok ütemezésére. A találkozóra az MNB szabályozói, felügyeleti és statisztikai területének képviselőit is meghívtuk. A két napos szakmai találkozó a tagok aktív közreműködésével zajlott és a rendezvény hasznosságáról kedvező visszajelzések érkeztek.

Törvényi előírás szerint az IFRS áttéréshez *a felkészültséget könyvvizsgálóval igazoltatni kell* és az erről szóló jelentést legkésőbb az áttérés napja előtt 90 nappal az MNB-hez és a Nemzeti Adó- és Vámhivatalhoz is be kell nyújtani. A jelentés kiadásához a könyvvizsgálónak ellenőriznie kell, hogy a hitelintézet rendelkezik-e IFRS szerinti számviteli politikával, IFRS minősítéssel rendelkező szakemberrel, illetve rendelkezésre állnak-e az IFRS 1 standard szerinti, az áttérés első éve előtti üzleti évre vonatkozó, összehasonlító adatok.

Az IFRS-ek egyedi szintű alkalmazására történő felkészülés az IFRS szerint konszolidált szinten jelentő bankcsoportoknál (8 ilyen van) is átfogó feladattal jár, ugyanis általában nincs kialakítva az a belső rendszer (folyamatszabályozás és technika), amely segítségével a gazdasági eseményeket az elszámolás pillanatában az IFRS módszertannak megfelelően lehet kezelni (értékelni és megjeleníteni).

---

¹⁰ A 2003/48/EC Savings direktíva 2015. november 10-től nem hatályos

Az egy évvel későbbi kötelező áttérési határidő általában könnyebbséget jelent, ugyanakkor többen vannak olyanok is, akik azt tervezik, hogy 2017. január 1-gyel megvalósítják az átállást. Külön kihívást jelent, hogy az IFRS-en belül a pénzügyi instrumentumokat érintő IAS 39-es szabványt 2018-tól egy új szemléletű, az IFRS 9 váltja fel. Tanácsadói vélemény szerint azonban csak emiatt nem indokolt az áttérés évét 2018-ra tenni. Az IAS 39-cel ott is érdemes elindulni, ahol most ismerkednek az IFRS szerinti módszertannal, mert az jó alapot ad az IFRS 9-hez.

Az áttérés átfogó változtatást jelent a banki működés egésze szempontjából, a számviteli megfelelésen felül figyelembe kell venni az *adózás, és a jegybanknak rendszeresen készülő jelentések szempontjait* is. A számviteli területen kívül ez utóbbi két feladatot ellátó területnek is számos módszertani kérdésben döntést kell hoznia. Mind az adó, mind az MNB jelentések főbb szabályait az IFRS-hez kapcsolódóan alakították ki, azonban az előkészületek során egyre több olyan kérdés merül fel, ami miatt elengedhetetlen a szabályozói állásfoglalás, illetve a jogszabályi kiigazítás. A megbeszélés előtt összegyűjtött és a szóban is elhangzott bankszakmai kérdések főként az adózást és az adatszolgáltatást érintették.

IX. Bankszövetségi fejlemények

A 2016 évi Testületi Ülés

A Magyar Bankszövetség április 8-án tartotta évi rendes testületi ülését. Az esemény résztvevőit ez alkalommal az Erste Bank Hungary látta vendégül, a meghívott vendégek Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter, valamint Gerhardt Ferenc, Nagy Márton, és Windisch László a Magyar Nemzeti Bank alelnökei voltak. A nemzetgazdasági miniszter nyitó előadásában többek között hangsúlyozta, hogy

- a kormány és a bankszektor fontos partnerei egymásnak a gazdasági növekedés lendületbe hozása és a háztartások előrejutásának elősegítésében, s a kormányzatnak célja a partneri viszony fenntartása,
- az utóbbi időszak gazdasági fejlődése kedvezően alakult, a fegyelmezett államháztartási gazdálkodással és a gazdasági szabályozás hozzájárulásával, amelynek eredményeként a konszolidáció úgy következett be, hogy az nem lehetetlenítette el a növekedés faktorait.

A miniszter kedvező körülményként említette a bankszektor stabil tőkehelyzetét és javuló eredményességét, ugyanakkor beszélt a 2015-ös év bankszektort érintő nehézségeiről, legfontosabb kihívásairól: a lakossági jelzálog és az egyéb fogyasztói devizahitelek elszámolásáról és forintosításáról.

Patai Mihály, a Magyar Bankszövetség elnöke az elmúlt év fejleményeiről, valamint az ez évi feladatokról szóló beszámolójában kiemelte, hogy a bankszektor vélhetően túl van a nehéz időszakán, azonban nem várható a válságot megelőző fejlődési tendenciák azonos formájú visszatérése.

Az ülésen a szokásos napirendi pontok - a tevékenységi, illetve a gazdálkodási beszámolók, illetve a 2016 évi tervek elfogadása - mellett most először tartott beszámolót az egy éve létrehozott Felügyelő Bizottság elnöke, elfogadásra ajánlva az FB által vizsgált dokumentumokat. A Testületi Ülésen - immár a hagyományoknak megfelelően - az Aranykaptár Díjak kiosztására is sor került. A szektor érdekében végzett kiemelkedő szakmai munkát elismerő kitüntetések 2016-ban dr. Baki József (FHB Bank), dr. Csere Bálint (OTP Bank), Horváth-Szladek Zoltán (Erste Bank), Kárpáti Gabriella (Eximbank), Tódor Péter (Budapest Bank) és dr. Toma Vanda (CIB Bank) vehettek át.

Pénz7: 2016-os visszamérési eredmények - Felkészülés 2017-re

A Pénz7 2016-os tavaszi eseményhétéről elkészült a *pedagógusok és banki önkéntesek véleményét összegző kutatási anyag*. A 708 pedagógus és 125 önkéntes által kitöltött kérdőívek alapján a Pénz7 program kiemelkedően sikeres volt (98 %-os átlagos elégedettség mellett, 95 % tartotta kiválónak, jónak a témaválasztást, 90 % felett voltak a programokkal, szervezéssel elégedettek). A pedagógusok és az önkéntes pénzügyi szakértők nem csak külső, de saját megítélésük szerint is nagyszerűen tudtak együttműködni azzal a céllal, hogy a diákok számára kézzelfoghatóvá és érthetővé tegyék a pénzügyi ismereteket.

Az Elnökségi támogatás birtokában - az European Money Week projekt részeként - a kedvező visszajelzésekre alapozva, és az eddigi tapasztalatokat beépítve kezdtük meg az előkészületeket a 2017-es Pénz7-re.

A projektben együttműködő szakmai partnerek - Pénziránytű Alapítvány/MNB, EMMI, JAM - ugyancsak sikeresnek ítélték meg a programot, így közösen tervezzük a folytatást. A szervezők köre az NGM-mel is kibővül, amely Varga Mihály miniszter rendszeres önkéntes óraadói részvétele mellett, 2017-ben gazdálkodási ismeretekkel kívánja kibővíteni, színesíteni a tematikát.

A jövő évi előkészületekre vonatkozó további információk:

- Az EMMI - a Pénz7 programot az országos tanrendbe beemelve - az alábbi időpont szerint hirdeti meg az eseményt: pénzügyi tudatosság és gazdálkodás hete 2017. március 6. és 10. között;
- Az EBF a 2017-es European Money Week időpontjaként várhatóan a 2017. március 27-31. közötti időszakot jelöli ki (így a tervek szerint ismét Magyarország nyitja meg a nemzetközi projektet);
- Társzervezőnkkel, az MNB-ben működő Pénziránytű Alapítvánnyal megkezdtük egy hosszú távú együttműködési megállapodás előkészítését.

Az MBSZ fő feladatként a Pénz7 program központi koordinációját és kereteinek kialakítását, valamint a kommunikáció irányítását és összehangolását végzi. Ezen túl a témahét nyitóeseményét és az önkéntes pénzügyi szakértők iskolai képzésben való részvételét is megszervezi. Tagbankjaink számára ugyanakkor lehetőség nyílik arra, hogy egységes csatlakozási feltételrendszer mellett, saját maguk által finanszírozott, non-branded módon csatlakozzanak a Pénz7 programsorozathoz.

Kommunikációs statisztika és aktualitások

A második negyedévben a sajtó figyelme a CSOK igénybevételével kapcsolatos első tapasztalatokra, a bankadó csökkentésre, a bankok tulajdonosi szerkezetében történt aktuális változásokra, az MBSZ-re kirótt GVH büntetésre, a magáncsőd intézményére, és a KKV-hitelezés fejleményeire irányult.

A Testületi Ülést követően - az MBSZ történetében először - hivatalos sajtóközleményben, „kommuniké”-ben foglaltuk össze az elmúlt üzleti év Magyar Bankszövetséget és bankokat érintő főbb eseményeit, a szektor állásfoglalását. A kommuniké szerint a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom visszaállítása kulcsfontosságú feladat, amelynek részeként átlátható és egyben kiszámítható pénzügyi szabályozást kell biztosítani az ügyfelek, a befektetők, és a piaci szereplők számára. A hitelintézeti szektor szerves része a gazdaságnak, az egyik sikere a másikat is magával hozza. Az MBSZ kedvezően ítélte meg, hogy a válságkezelés részeként bevezetett, bankokat sújtó adók szerződés szerinti csökkentése 2016-ban elkezdődött. Ugyanakkor megállapította, hogy a szektor 600 milliárd forintos éves befizetésével az egyik legnagyobb magyarországi adófizető marad. A közleményben a CSOK, a KKV hitelezés, a nemzetközi eseményeket tekintve az esetleges brit kilépési döntés, valamint az Aranykaptár díj kitüntetettjei is említést nyertek.

A Magyar Bankszövetség tevékenységét 2016. második negyedévében is intenzív sajtóérdeklődés kísérte. A valamelyest visszafogottabb megjelenésszám hátterében egyrészt a nyári időszak kezdete, másrészt az intenzív sportesemények álltak. Az online sajtó a negyedév alatt 381 alkalommal adott

hírt a szektorról, a nyomtatott megjelenések száma mintegy 140 volt, míg az elektronikus médiában hozzávetőleg 117 alkalommal szerepeltünk. Összességében a negyedév során a sajtó és a közvélemény közel 640 alkalommal értesülhetett a bankszektor álláspontjairól. A Testületi Ülésről kiadott kommunikén kívül a kiemelt aktualitásokról három jelentősebb - az NHP emeléshez; az Oktogon téri bankrabláshoz; valamint a Brexithez kapcsolódó - sajtóanyag révén tájékoztattuk a közvéleményt.

Nemzetközi kapcsolatok - V6 találkozó

A június 2-3-án, a Cseh Köztársaság, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia, és Szlovénia részvételével megtartott V6 találkozó házigazdája az első félévben Szlovénia volt, így a konzultáción a *szlovén bankrendszer* jellemzőiről, kockázatairól és kihívásairól bővebben is szó esett. A szlovén piacon jelenlévő 15 kereskedelmi és 3 takarékbank likviditása és tőkehelyzete megfelelő, ugyanakkor a hitelezés visszaesett, amelynek fő okaként a kereslet csökkenését azonosították. Várakozásaik szerint a javuló gazdasági környezet és a kedvező kamatok a hitelkeresletre pozitívan hatnak. A kockázatok (jövedelmezőség, finanszírozás, kitettség) a korábbi stagnálás után csökkenő tendenciát mutatnak, de a kamatkockázat növekszik. A többi ország hasonló hitelezési korlátokat és várakozásokat fogalmazott meg.

A *gazdaság helyreállításánál* a „szlovén elvek”-kel és „prágai szabályok”-kal kapcsolatos tapasztalatokról esett szó, amelyek alkalmazását a bankok, illetve az egyéb hitelezők önkéntesen vállalják. A *válságkezelés bíróságon kívüli módja* Csehországban nem terjedt el, amelynek oka többek között az, hogy a rendszerszinten jelentős cégek „felszámolása” esetén nem alkalmazható, illetve akadályként említették a bankok és a hitelezők egymás közötti kommunikációjának a hiányát. Horvátországban az említett sztenderdek „helyett” egy 2012-ben elfogadott „reorganizációs törvény” alkalmazható, amely bevezeti az úgy nevezett elő-csőd intézményét. Mindazonáltal, hogy a reorganizációs folyamatok gyors lezárását célzó horvát törvény az intézmény pénzügyi működését valamint felügyeletét is szabályozza, alkalmazása nem terjedt el. A bírósági eljárást megelőző „elő-csőd” folyamatban való részvétel a horvát törvény alapján - a más országokban kialakított standardokhoz hasonlóan, továbbra - is önkéntes alapú. Az eljárást az adós kezdeményezi, és egy tanács kíséri végig a folyamatot.

A megbeszélésen az uniós irányelvek átültetése mentén az egyes országok *betétvédelmi alapjai, valamint a szanálási rezsimjei* is bemutatásra kerültek. Ezen kívül a *magáncsőd intézményének* a jellemzőit is górcső alá vették. A magáncsőd minden V6 országban létező jogintézmény, alkalmazása azonban nem terjedt el az előzetes várakozásoknak megfelelően.

Az *alacsony kamatkörnyezet és megnövekedett likviditási követelmények melletti hitelezés* kihívás elé állítja a bankokat. Egyetértés volt abban, hogy az ilyen környezetben történő hitelezés negatívan hat a hitelintézetekre. A nullához közeli, illetve negatív kamatláb a jövőben a betéteseken túl a nyugdíj megtakarításoknál is problémát okozhat.

A következő V6 eseménynek Magyarország lesz a házigazdája várhatóan novemberben.

Az előzőekben nem említett munkabizottságok, munkacsoportok

- *Adatvédelmi munkabizottság*

A Bankszövetség Adatvédelmi munkabizottsága meghívta a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hivatal (NAIH) elnökét, Péterfalvi Attilát egy kötetlen szakmai konzultációra, amelyre június 1-jén került sor. A megbeszélés két kérdést érintett: *a NAIH előzetes adatvédelmi tájékoztatás követelményeire vonatkozó ajánlásának* végrehajtását a bankszektorban, és *az EU új adatvédelmi rendeletének* hatályba lépésével szükségessé vált jogszabályváltozásokra való felkészülést. Ez utóbbit illetően a NAIH elnöke arról tájékoztattott, hogy a 2018-tól közvetlenül hatályos EU rendelettel kapcsolatos belső jogalkotási feladatok előkészítésére kodifikációs bizottság létrehozását kezdeményezte az Igazságügyi Minisztériumnál.

Az előzetes adatvédelmi tájékoztatásra vonatkozó ajánlás végrehajtása a bankszektorban sok nehézséget okoz, amiről a munkabizottság tagjai részletesen beszámoltak a NAIH képviselőinek. Péterfalvi Attila azt javasolta, hogy a Bankszövetség az ágazati jogi szabályozást és a banki üzletági sajátosságokat alapul véve dolgozzon ki egy szektorszintű ajánlást a NAIH ajánlásához kapcsolódóan, amelyet a NAIH felkérésre, az info-törvény keretei között, az előírt díjszabás szerint auditálna.

Az Elnökség támogatta a szektor szintű ajánlás elkészítését majd azt követően az auditálás kérelmezését. A munkacsoport elkészítette az ajánlást, amelyet auditálásra megküldött a NAIH-nak, azzal a szándékkal, hogy az auditálást követően a szektor specifikus ajánlást a Bankszövetség a tagszervezetek részére felajánlja csatlakozásra. A NAIH elnöke tájékoztatta a Bankszövetséget, hogy a munkatársai megkezdték a megküldött anyag áttanulmányozását.

○ *Agrár munkacsoport*

Az Agrár munkacsoport második negyedévi ülésein a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet a „*Földet a gazdáknak!*” Program bankoknál alkalmazandó eljárásrendjéről, a Földművelési Minisztérium pedig a 2016. évi termeléshez kötött támogatások várható fajlagos értékeiről adott tájékoztatást. A munkacsoport több alkalommal egyeztetett a Közraktározás–felügyelettel és a Magyar Közraktári Szövetséggel a közraktározás korszerűsítésének fő irányvonalairól. Az ezzel kapcsolatos megbeszélések előreláthatóan az év hátralévő részében is folytatódnak.

○ *EXIM almunkacsoport*

Az EXIM almunkacsoport a második negyedévben az Eximbank *Versenyképességet javító hitelprogramjának* keretein belül tájékoztatást kapott a hitelkiváltás részletszabályairól, az ingatlanprojektek finanszírozhatóságáról, valamint a belföldi forgóeszköz-refinanszírozási hitelkeret bevezetéséről. Az üléseken megfogalmazott észrevételek alapján az Eximbank kidolgozta a Versenyképességet javító hitelprogram keretében bevezetett, *egyedi befektetési refinanszírozási hitelkeret szerződést*.

○ *Érvénytelenségi peres munkacsoport*

Az Érvénytelenségi peres munkacsoport második negyedévben tartott ülésén az alábbi témák kerültek napirendre:

- a végrehajtás megszüntetési perekben a jogkövetkezmények alkalmazásával, illetve
- az árfolyamkockázatra vonatkozó kockázatfeltáró nyilatkozat hiányosságai miatti semmisség esetén az elszámolási törvény új 37/A.§ alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok,
- a Kúria által indított jogegységi eljárás.

○ *Jelzálogbank munkacsoport*

A Jelzálogbank Munkacsoport a Magyar Jelzálogbank Egyesülettől átvett feladatokat a Magyar Bankszövetség keretein belül működtetendő munkacsoportba történő integrálásának céljából alakult, állandó munkacsoport. A Munkacsoport önálló egységet képez a Bankszövetségen belül, amelybe a jelzálog-hitelintézetek delegálhatnak képviselőt, és az ülésekre - ha a téma úgy kívánja - más érintett bankok szakértői is meghívást kapnak. A Munkacsoport kétszintű, annak Főbizottsága a Magyar Bankszövetségben tagsággal rendelkező jelzálog-hitelintézetek vezérigazgatóiból áll, míg a jelzálog-hitelintézetek által delegált szakértőkből álló Albizottságok szakmai formációkban üléseznek. A Munkacsoport kiemelt célja az érdekek hazai és uniós szintű hatékony érvényesítése, a tagintézmények közötti tapasztalatcsere elősegítése, a versenyjogi szabályok betartásával. Megalakulása óta a Munkacsoport a Magyar Nemzeti Bank által előírt jelzálog-megfelelési mutatónak történő megfelelés biztosítása érdekében az átalakításos önálló zálogjogi és egyéb kapcsolódó szabályok kidolgozásában vállalt aktív szerepet.

○ *Lízing munkacsoport*

A Lízing munkacsoport a második negyedévben több alkalommal is ülésezett. A Jogi munkabizottság bevonásával megtárgyalta a *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításának tervezetét, illetve a hitelbiztosítéki nyilvántartásról és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló előterjesztést* és kapcsolódó észrevételeit megküldte az Igazságügyi Minisztériumnak.

A munkacsoport tagjai a felmondott lízingszerződés esetén a lízingfinanszírozás fedezeteként szolgáló vagyontárgy végrehajtásával kapcsolatos tapasztalataikat is megosztották egymással.

A munkacsoport konzultált a Nemzetgazdasági Minisztériummal a *pénzügyi közvetítőrendszert érintő egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi LIII. törvénnyel a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCCXXXVIII. törvénybe beiktatott új 69. § (4a) és 72. § (3a) bekezdésekről*, amelyek a közvetítői díjak tartalmának kiterjesztésére vonatkoznak.

A Lízing munkacsoporton belül működő *Okmányirodai almunkacsoport* a második negyedévben tartotta meg alakuló ülését. Az almunkacsoport célja, hogy összeállítson egy javaslatcsomagot az okmányirodai ügyintézés sztenderdizálására, mivel a kormányablakok egymástól eltérő és napról-napra változó gyakorlati eljárásrendjei és követelményei a pénzügyi lízing keretében finanszírozott gépjárművek átírása során komoly problémákat okoznak. Az alakuló ülésen a munkacsoport megkezdte a témával kapcsolatos koncepció összeállítását.

I Globális szabályozás

I.1 Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB¹¹)

A Pénzügyi Stabilitási Tanács második negyedéves tevékenysége a *Regionális Konzultatív Csoportokra* (RCG¹²) koncentrálódott. Ezekben a csoportokban az egyes régiók FSB tag és FSB-n kívüli országai a 2016-os munkatervek áttekintésén túl beazonosítják globális és az adott térségekre jellemző kockázatokat és sérülékenységeket. Ezen kívül az *amerikai RCG* a levelező banki tevékenység visszaszorulásának az okaival és az eszközkezelési tevékenységgel, az *európai* a határokon átnyúló szabályozási és válságkezelési együttműködéssel, illetve a magánnyugdíj rendszerek rugalmasságával, míg az *ázsiai* az információ technikai kihívásokkal és a kiber-biztonsággal foglalkozott.

Az FSB májusban bejelentette a *megerősített közzétételi követelmények kidolgozásával foglalkozó munkacsoportjának* a megszüntetését. A munkacsoport a kockázatok nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos elvek és javaslatok kialakítását követően háromszor adott jelentést a keretek alkalmazásáról, utoljára 2015 decemberében. A negyedik jelentés elkészítésétől azért tekintettek el, mert a nagybankok kockázati közzétételét illetően már nem várható számottevő előre lépés.

Májusban az FSB tematikus szakértői értékelést (peer review) tett közzé az *árnyékbanki tevékenységre vonatkozó szabályozási keretek alkalmazásáról*, június elején pedig megjelentette a *rendszer szempontból fontos biztosítótársaságok szanalási tervezésének az útmutatóját*.

Ugyancsak júniusban az FSB nyilvános konzultációt hirdetett az *eszközkezelési tevékenység szerkezeti sebezhetősége kezelését célzó gazdaságpolitikai javaslatokról*. A konzultációs dokumentumban megfogalmazott 14 javaslat az alábbi – potenciálisan pénzügyi stabilitási kockázatot jelentő - strukturális gyengeségek kezelését célozza:

- a befektetési jegyek visszaváltási határideje és kondíciói, illetve az alap befektetései közötti likviditási eltérés;
- a befektetési alapokban érvényesülő áttétel mértéke;
- a befektetési megbízások teljesítésének működési kockázata és nehézségei stressz esetén;
- az eszközkezelők és alapok értékpapír-kölcsönzési tevékenysége.

Az FSB anyagával párhuzamosan az értékpapír piaci felügyeleték nemzetközi szervezete (IOSCO¹³) javaslatot tett az *eszközkezelési tevékenységet jellemző adathiányok kezelésére*.

A konzultációs dokumentumra 2016. szeptember 21-ig várják a válaszokat. Az FSB az eszközkezelésre vonatkozó javaslatait az év végéig véglegesíti, amelyek nagy részét az IOSCO operacionalizálja (fogalmazza meg konkrét szabályként).

¹¹ Financial Stability Board: a pénzügyi szabályalkotás legmagasabb nemzetközi testülete

¹² Regional Consultative Group

¹³ International Organization of Securities Commission

1.2 Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS¹⁴)

A felügyeleti konzisztenciát értékelő program (RCAP¹⁵): A kockázattal súlyozott eszközök (RWAs¹⁶) elemzése a banki könyvi hitelkockázat tekintetében

A felügyeleti konzisztenciát értékelő program részeként, a Bazel III szabályozási keretek konzisztens és hatékony bevezetése érdekében a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság április elején a második jelentését tette közzé a banki könyvi kockázattal súlyozott eszközökről. A tanulmány azt vizsgálja, hogy a szabályozói tőkeszükségletüket belső modellel számító bankok esetében mennyire különböző az RWAs meghatározása. A témában végzett 2013-as vizsgálathoz képest – amely az átlagos RWAs meglehetősen nagy változatosságát mutatta – a mostani két irányban terjesztette ki az elemzést:

- 35 nagy nemzetközileg aktív banktól a lakossági és a KKV hitel portfóliókról gyűjtöttek adatokat. A mintában szereplő bankok átlagában a jelentés elfogadható (reasonable) összefüggést talált a nemteljesítési valószínűségek becslése és a tényleges nemteljesítési ráták között. A veszteség adatok és más becsült hitelkockázati paraméterek (mint például az nemteljesítéskori veszteségráta (LGD¹⁷)) között gyengébb kapcsolódás volt megfigyelhető. Egyedi banki szinten ugyanakkor jóval nagyobbak a különbségek/variációk a hitelkockázati modellek becsült paramétereit és a tényleges veszteségeket érintően. Mivel a lakossági üzletág alapvetően helyi jellegű, a variációk részben a helyi körülmények eltéréseivel magyarázhatók.
- A jelentés 37 bank adatainak feldolgozásával a nemteljesítéskori kitettség (EAD¹⁸) becsléseinek változatosságát is vizsgálta valamennyi eszközosztályban. A banki gyakorlatok igen nagy változatosságát tárták fel, ami számottevően hozzájárulhat az RWA variációkhoz. Azt is megállapították, hogy a belső hitelkockázati modellek által használt becslések olykor nélkülözik a gyakorlati megalapozottságot, valamint, hogy egy eszközosztály adatait más nem kapcsolódó eszközosztályra vonatkozó becsléseknél is felhasználták.

A jelentés a független banki modell validáció megfelelő (sound) gyakorlatait is bemutatja. Ezek a gyakorlatok kiterjednek a vállalatirányításra, a módszertanra, és a banki modell validáció hatókörére, éppúgy mint a validáció a modellépítés és alkalmazás különböző fázisaiban játszott szerepére.

Az áttételi ráta felülvizsgálata

A Bázeli Bizottság áprilisban három hónapos időszakra konzultációra bocsátotta az áttételi ráta felülvizsgálatára vonatkozó dokumentumát. Az egyszerű, átlátható, nem kockázat alapú áttételi rátát a Bazel III szabályozás vezette be a kockázat érzékeny tőkemegfelelési szabályozás kiegészítőjeként. A felülvizsgált dokumentum a BCBS 2014. januári javaslatához képest számos változtatást tartalmaz, amelyek a 2016 végéig véglegesíteni kívánt szabályozói reformprogram fontos elemeit képezik.

A dokumentum az alábbi területeken javasol változtatásokat:

- A derivatív kitettségek mérése; a Bizottság a partner hitelkockázatának a mérésére a módosított sztenderd módszert ajánlja az aktuális kitettség módszerrel (CEM¹⁹) szemben.
- A pénzügyi eszközök szokásos módon történő adás-vételének a kezelésére a számviteli sztenderdek konzisztens voltának a biztosítása érdekében két opcionális megoldást javasolnak.

¹⁴ Basel Committee on Banking Supervision

¹⁵ Regulatory Consistency Assessment Programme

¹⁶ Risk Weighted Assets

¹⁷ Loss Given Default

¹⁸ Exposure at Default

¹⁹ Current Exposure Method

- A kevésbé likvid pozíciók céltartalékainak és a prudenciális értékelési kiigazításainak az egyértelműsítése, oly módon, hogy elkerüljék a kettős számbavételt.
- A mérlegen kívüli tételek hitel egyen-értékesítési tényezőinek összehangolása a kockázatalapú keretben alkalmazott sztenderd (hitelkockázat) számítási módszerével.
- Pótlólagos áttételi ráta követelmény meghatározása a rendszerszempontról fontos globális bankokra (G-SIBs²⁰).

A szabályozás végleges számszerűsítését még a küszöbön álló átfogó mennyiségi hatásvizsgálat eredményei is befolyásolják.

A konzisztens globális alkalmazás érdekében a Bizottság rendszeresen áttekinti a gyakori kérdéseket (FAQ²¹) és közzéteszi a rájuk adott válaszokat. Az áttételi rátára vonatkozó aktuális FAQ-ot a konzultációs dokumentummal egyidejűleg publikálták.

A Bazel III szabályozás bevezetésének az áttekintése

A Bázeli Bizottság 2011 óta féléves gyakorisággal, immár tizedik alkalommal tekintette át a Bazel III sztenderdek bevezetését. A 2016. márciusi adatok szerint a 27 Bizottságban helyet kapó joghatóság mindegyike bevezette a kockázat alapú tőkekövetelményeket, az LCR, illetve a tőkemegőrzési puffer szabályozást. További 24 joghatóságban lépett hatályba az anticiklikus puffer, 23-ban a rendszerszempontról fontos hazai bankokra (D-SIBs) vonatkozó szabályozás. A rendszerszempontról fontos globális bankokra (G-SIBs) vonatkozó sztenderdeket minden G-SIBs bank székhelyeül szolgáló BCBS tagállam bevezette. A joghatóságokban jelenleg a további Bazel III szabályok – beleértve az áttételi ráta és a nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR²²) – implementálása van folyamatban.

Útmutató tervezet a problémás eszközök prudenciális kezelésére - A nem-teljesítő és átstrukturált kitétségek definíciója és a rájuk vonatkozó közzétételi követelmények

Áprilisban a Bizottság a problémás eszközök prudenciális kezelésére vonatkozó útmutató tervezetét is nyilvánosságra hozta. Jelenleg a bankok problémás hiteleiket meglehetősen sokféle módon kategorizálják, a besorolásra nincs konzisztens nemzetközi sztenderd. A Bizottság által javasolt definíciók az eszközminőség két fontos jellemzője (mérőszáma) mérésének és alkalmazásának az egységesítését kívánják elősegíteni, ezáltal is támogatva a felügyeleti jelentések és a közzétételi követelmények konzisztenciájának az erősítését.

- A *nem-teljesítő kitétség* definíciója a hiteleket és az értékpapírokat a kötelesegmulasztás alapján (90 napon túli késedelem), illetve a nem valószínű visszafizetés alapján kategorizálja. A definíció azt is világossá teszi, hogy a nem teljesítő eszközök besorolásakor hogyan kell figyelembe venni a biztosítékokat. A szabályozás arra vonatkozóan is pontos eligazítást ad, hogy a nem teljesítő kitétség miként tekinthető újra teljesítőnek, illetve bemutatja a nem teljesítő és az átstrukturált kitétségek közötti viszonyt.
- Az *átstrukturáltság* olyan engedményekre utal, mint a hitel- vagy értékpapír szerződések - az ügyfél pénzügyi nehézségei miatti - módosítása vagy refinanszírozása. A javasolt definíció kritériumokat határoz meg arra vonatkozóan, hogy egy kitétség átstrukturált státusza mikor szüntethető meg, hangsúlyozva a hitelfeltevő megbízható fizetőképessége helyreállításának a biztosítását a felminősítést megelőzően.

A javasolt definíciók kiegészítik az eszközminősítésre vonatkozó meglévő számviteli és szabályozási kereteket. Használatuk mind a banki eszközminőség felügyeleti ellenőrzésénél, mind a bankok hitelkockázat kezelésénél és belső hitelminősítésénél kívánatos.

²⁰ Globally Systemically Important Banks

²¹ Frequently asked questions

²² Net Stable Funding Ratio

A banki könyvi kamatkockázat kezelése

Áprilisban a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság közre adta a banki könyvi kamatkockázat (IRRBB²³) kezelésére vonatkozó sztenderdjét, ami a korábbi, 2004-ben megjelent dokumentum felülvizsgált és átdolgozott változata. Az IRRBB beazonosításával, mérésével, nyomon követésével és kezelésével kapcsolatos felügyeleti elvárásokat tartalmazó szabályozás a 2015-ös konzultációs dokumentumban megfogalmazott opciókkal (az IRRBB első versus második pillér alatti kezelése) szemben, a második pilléres megoldás mellett foglal állást.

Az új sztenderd a 2004-eshez képest az alábbi kulcskérdésekben jelent előre lépést:

- Részletesebb útmutatást ad a bankok IRRBB kezelési folyamatát érintő elvárásokra, különös tekintettel a sokkokra és a stressz forgatókönyvekre, valamint a bankok IRRBB mérése során alkalmazandó modell feltételekre vonatkozóan.
- Megerősített közzétételi követelményeket támaszt, hogy javítsa az IRRBB kockázat mérés és kezelés konzisztenciáját, átláthatóságát és összehasonlíthatóságát. Ez a közös kamatkockázati sokk hatását számszerűen bemutató közzétételi követelményt is magában foglalja.
- Egy megújított - kockázat érzékenyebb - sztenderd módszert tartalmaz, amelynek alkalmazását a felügyeletiek előírhatják, illetve a bankok választhatják.
- Szűkebb küszöbértéket határoz meg a kívülálló (a kamatkockázati előírásokat nem teljesítő) bankokra - a tier 1 tőke 20%-a helyett 15%-ában húzva meg a határt. Pótlólagos feltételként előírja, hogy a kamatkockázati kitétséget a részvénytőke gazdasági értékváltozása maximális értékéhez kell mérni az előírt kamatkockázati sokk forgatókönyvek figyelembe vételével.

Az átdolgozott szabályozás visszatükrözi a piaci viszonyokban és a felügyeleti gyakorlatokban 2004 óta bekövetkezett változásokat, ami az egyes joghatóságokban érvényre jutó különösen alacsony kamatok fényében feltétlenül indokolt. A felülvizsgált sztenderdet 2018-tól (elsőként a 2017. december 31-i adatokon) kell alkalmazni.

Állásfoglalás a tőke arbitrázst eredményező tranzakciókról

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság június elején állásfoglalást adott ki a tőkearbitrázst eredményező tranzakciókról. Az állásfoglalás értelmében a tőke felügyeleti kiigazítását célzó tranzakcióknak, a kapcsolódó stratégiáknak számos módoszata van. Így például lehetnek (1) szenior, vagy alárendelt - feltételes leírási mechanizmussal rendelkező, vagy azzal nem ellátott - értékpapír kibocsátások; (2) értékesítési szerződések, amelyeket - számottevő kockázat hiányában, számviteli célzattal - teljesített értékesítéssé alakítanak; (3) biztosítékkal teljességgel fedezett derivatív szerződések; és (4) garanciák vagy biztosítási kötvények. Ezek a tranzakciók számos kockázattal bírnak; komplexek, mesterségesek és átláthatatlanok lehetnek. Jogi kockázatot hordozhatnak és nincs kipróbálva, hogy teljes mértékben alkalmasak-e a tőkét érintő felügyeleti kiigazítás alátámasztására. Ezen túl az lehet a hatásuk, hogy felülbecslik a figyelembe vehető tőkét, vagy csökkentik a tőkekövetelményt, anélkül, hogy ezzel együtt csökkentenék a pénzügyi rendszer kockázatát, ami megkérdőjelezi (aláássa) a minimum szabályozói tőkekövetelmény számszerűsítésének/kalibrációjának a megfelelő voltát. Mindezekből következően a bankoknak nem szabad a tőke felügyeleti kiigazítását felülíró (semlegesítő) tranzakciókba bocsátkozniuk. A kockázati transzferek és a tőkemegfelelés ellenőrzése során minden ilyen tranzakció alapos felügyeleti vizsgálat tárgyát képezi.

---

²³ Interest Rate Risk in the Banking Book

II Európai szabályozás

II.1 Általános keretek

Az Európai Unió jövőjére ma még nem előre látható hatással lesz az a fejlemény, hogy a 2016. június 23-i referendum során a brit szavazók az Egyesült Királyság Unióból való távozása mellett döntöttek. A népszavazási eredmény nyomán kialakult pénzügyi turbulenciák csillapítására az Európai Bankföderáció haladéktalanul sajtóközleményt adott ki, amelyben leszögezték, hogy a szektor továbbra is elkötelezett az európai határokon átnyúló együttműködés mellett, és hogy a bankok lakossági és üzleti szolgáltatásai a megszokott mederben folytatódnak. Az európai bankszektor mindent elkövet annak érdekében, hogy minimalizálja a Brexit piacokra és az egész európai gazdaságra gyakorolt hatását.

Donald Tusk, az Európai Tanács elnöke sajtóközleményében a maradó 27 tagország nevében az Unió egységének a megőrzését hangsúlyozta. A tagországok vezetőinek javasolta, hogy tágabb aspektusból gondolják át az Unió jövőjét. Biztosított arról, hogy a kilépési döntés nyomán nem keletkezik jogi vákuum, a távozásig az Egyesült Királyságra az EU szabályok (jogok és kötelezettségek) vonatkoznak. Elismerte, hogy az elmúlt évek az Unió történetének legnehezebb időszakát jelentették, de idézte édesapja azon mondását, hogy ami nem öl meg az erősebbé tesz.

A népszavazási döntést követően - az Egyesült Királyság által delegált - a pénzügyi stabilitásért, pénzügyi szolgáltatásokért és a Tőkepiaci Unióért felelős biztos, Jonathan Hill lemondott posztjáról. A Bizottság elnöke sajnálattal elfogadta a döntést és a Bizottság alelnökét, a lett Valdis Dombrovskist bízta meg a portfólió átvételével.

II.2 Tőkekövetelmény és likviditásszabályozás (CRR/CRDIV)

Az Európai Bankföderáció tagjai joggal tartanak attól, hogy a Bázeli III szabályozás véglegesítése (a Bázeli IV-nek is nevezett rezsim) a modellhasználat korlátozásával és az egyes kockázattípusokra vonatkozó minimum tőkekorlátok bevezetésével számottevően megemeli az EU bankok tőkeszükségletét, negatívan befolyásolva a hitelhez való hozzáférést és a reálgazdasági növekedést. Ennek jegyében az EBF levelet írt a soros elnökség a második félévben ellátó Szlovákia pénzügyminiszterének, hogy az EU pénzügyminiszterek a Bázeli Bizottságban lépjenek fel annak érdekében, hogy a válság utáni szabályozáscsomag véglegesítése ne érintse hátrányosan az európai bankokat. (A véglegesítés során formálódó módosítások azért hátrányosak Európára nézve, mert magasabb a banki közvetítés aránya, az EU bankok a japánokkal egyetemben elől járnak a kockázat-érzékeny modellek alkalmazásában, és mert az Unióban valamennyi bankra alkalmazni kell a szabályrendszert.)

II.2.1 Az NSFR alkalmazása az EU-ban

Májusban az Európai Bizottság - az EBA²⁴ tárgyban végzett vizsgálatát, illetve saját 2015. szeptemberi információgyűjtését²⁵ kiegészítendő – egyhónapos konzultációt hirdetett a nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR) európai alkalmazásáról. A Bizottság arra vonatkozóan kért minél több adatot, információt és bizonyítékot az érintettektől, hogy a Bázeli Bizottság által elfogadott NSFR mutató betartása hogyan, milyen mértékben befolyásolja a gazdasági szereplők finanszírozását, és mennyiben jár nem szándékolt hatásokkal, illetve vannak-e olyan európai sajátosságok, amelyeket figyelembe kell venni az NSFR szabályozás európai implementálásakor. A Bizottság külön is vizsgálja,

²⁴ European Banking Authority: Európai Bankhatóság

²⁵ Call for Evidence

hogy a derivatív ügyleteket, illetve a pénzügyi intézményekkel kötött rövid távú ügyleteket indokolt-e speciálisan kezelni az NSFR bevezetése során, illetve, hogy az arányosság elvének szem előtt tartása alátámasztja-e, hogy bizonyos típusú intézményeket mentesítsenek az NSFR teljesítése alól. A Bizottság azt kérte a válaszadóktól, hogy alaposan indokolják meg, hogy az európai sajátosságok miatt mely pontokon indokolt az eltérés a globális NSFR szabályozástól, az ott választott megoldáshoz képest milyen más kezelést javasolnak, lehetőség szerint a számszerű hatásokat is bemutatva.

Az Európai Bankföderáció válaszában kiemelte, hogy az NSFR szabályozás a Tőkepiaci Unió fejlődése szempontjából különösen hátrányos, mivel túlzott mértékben bünteti a tőkepiaci tevékenységet. Ugyancsak hátrányos a biztosított követelések (pl. jelzáloghitelek) kezelése. Az NSFR szabályozás az olyan - hosszú távon is a banki közvetítés hatókörében maradó - tevékenységeket is megdrágítja, mint a kereskedelem- és exportfinanszírozás, vagy a faktoring.

II.2.2 A prudenciális és a számviteli szabályozás kölcsönhatása (A várt veszteség kezelése, a tőkére gyakorolt hatás)

Az IFRS 9 bevezetése a megnövekedett céltartalékképzési kötelezettség miatt csökkenteni fogja a tőkét és a tőkemegfelelési mutatót, anélkül, hogy a bankok kockázatvállalása, kockázati étvágya, stratégiája, vagy tényleges vesztesége megváltozna. (A céltartalékképzés megnövekedését az okozza, hogy az IFRS 9 a bekövetkezett veszteség helyett a várható veszteséget veszi figyelembe. A prudenciális szabályozók ugyanakkor korábban deklarálták, hogy a továbbiakban nem cél az általános tőkeigény emelése.) A megnövekvő tőkemegfelelési követelménynek a bankok két módon tudnak eleget tenni; vagy pótlólagos tőkebevonással - ez a scenárió az európai bankok elmúlt időszakbeli erőfeszítéseit figyelembe véve nem igazán megvalósítható -, vagy aktivitásuk csökkentésével, ami káros reálgazdasági hatásokkal jár. Ennek elkerülése szükségessé teszi a prudenciális szabályozás módosítását, hiszen a válság nyomán kialakult keretek már megoldást kínáltak a számviteli oldalról csak az IFRS 9 bevezetésével kezelt problémára. Az IFRS 9 és a prudenciális szabályozás kettős számbavételt eredményez, miközben a várt veszteséget eltérő időhorizonton számítja (veszi tekintetbe).

Az Európai Bankföderáció a probléma kezelése érdekében szakmai konzultációt folytatott az Európai Bizottság illetékes részlegével és a prudenciális szabályozás olyan változtatására tett javaslatot, amely mind a belső minősítésen alapuló, mind a sztenderd módszer esetében alkalmazható, és konzisztens az általános, 12 hónapos időhorizontot alkalmazó megközelítéssel. Arra az esetre, ha a Bizottság meg akarja várni a globális megoldás megszületését, az EBF egy 3 éves „befagyasztási” időszakot javasol, amely alatt a tőkét korrigálnák a hitel teljes időtartamára várható veszteség és az egy éves időhorizonton várható veszteség különbségével.

II.3 Bankunió

Mint ismeretes az Európai Bizottság 2015 novemberében javaslatot tett a Parlamentnek és a Tanácsnak az Európai Betétbiztosítási Rendszer létrehozására, és ezzel egy időben közleményt adott ki a Bankunió kiteljesítéséről. A kezdeményezés nyomán a tagországok egyetértettek abban, hogy az ezzel kapcsolatos munkálatokat megfelelő szinten kell szervezniük és koordinálniuk, ezért januárban Ad Hoc Munkacsoportot (AHWP²⁶) hoztak létre, amely a holland elnökség ideje alatt 9 alkalommal ülésezett. Az Elnökség - áttekintve a félév során végzett munkát - az úti tervet alapul véve június közepén helyzetjelentést adott ki a Bankunió véglegesítéséről. Az eddig elért eredmények bemutatását követően a Tanács azt kérte a Bizottságtól, hogy legkésőbb 2016 végéig készítsen javaslatot a TLAC szabályozás implementálására és a MREL ehhez kapcsolódó felülvizsgálatára; a

---

²⁶ Ad Hoc Working Party

CRR/CRDIV módosítására (beleértve a tagállamok által alkalmazható nemzeti opciók és diszkréciók felülvizsgálatát, illetve az áttételi ráta és az NSFR mutató véglegesítését); a Tőkepiaci Unióval kialakításával összefüggésben készítsen minimum harmonizációs javaslatot a hatékony csődszabályozásra; illetve végezzen további vizsgálatokat arra vonatkozóan, hogy a moratóriumi eszközök használatának a harmonizálása hozzájárul-e a stabilitás erősítéséhez. Az Egységes Szanálási Alap közös fiskális támaszául szolgáló hitelkeret megállapodásokat a bankuniós tagállamoknak legkésőbb szeptemberig ratifikálniuk kell. A szuverén kockázatok szabályozására a Bázeli Bizottságban zajló munka eredményeinek az ismeretében térnek vissza. A Tanács megerősítette, hogy a szükséges intézkedéseket a 28 tagország részvételével kell megtárgyalni, megőrizve az EU egységes belső piacát és biztosítva, hogy a Bankunióba való belépés valamennyi tagállam számára nyitott maradjon.

II.3.1 Az Egységes Felügyeleti Rendszer (SSM²⁷), az Európai Központi Bank

A nemzeti opciók és diszkréciók (NODs²⁸) kezelése – II. rész

Májusban az Európai Központi Bank javaslatot tett az illetékes hatóságok által választható nemzeti opciók és diszkréciók kezelésére vonatkozó Útmutató kiegészítésére (Addendum). A javaslat a 2016. március 24-én publikált - 115 NODs-ra vonatkozó - útmutatót és rendeletet egészíti ki további 8 NODs kezelésével. Az ezeket érintő konzultáció alig több mint egy hónapig (május 18-tól június 21-ig) tartott. A javasolt kiegészítések egyebek között a tőkekövetelmény egyedi szintű teljesítése alóli felmentést, a csoporton belüli kitétségek áttételi ráta számítás során történő figyelmen kívül hagyását, az IFRS prudenciális célú felhasználását, a csoporton belüli kitétségek kockázattal súlyozott eszköz számításokorai figyelembe vételét és a beáramló likviditás felső korlátját érintik.

ICAAP²⁹-ILAAP³⁰

Az Európai Bankhatóság még 2015 decemberében publikálta útmutató tervezetét a felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP³¹) számára szolgáltatott ICAAP és ILAAP információkról, amelynek a konzultáció alapján módosított változatát 2016. június 30-tól kell alkalmazni az európai bankoknak. Az EKB ugyanakkor januárban a web oldalán közzétette az ICAAP és ILAAP folyamatokra, illetve információszolgáltatásra vonatkozó SSM elvárásokat, amelyeket az EKB által közvetlenül felügyelt bankoknak a kihirdetés időpontjától alkalmazni kell.

A fentiekkel kapcsolatban az Európai Bankföderáció az alábbi álláspontot képviselte:

- Üdvözölte, hogy a felügyeleti hatóságok elismerik, hogy az ICAAP és az ILAAP belső banki folyamatok. Fel kell tartani azt a lehetőséget, hogy a bankok a tőke és a likviditás tervezése során rugalmas megközelítés módot alkalmazhassanak.
- Az a kívánatos, hogy az ICAAP-ILAAP, SREP témában - beleértve a stressz tesztet – végül egyetlen útmutató legyen.
- El kell kerülni, hogy az EKB az EBA követelményeken túl külön elvárásokat (gold plating) fogalmazzon meg. Az SSM és a nem SSM bankok számára biztosítani kell az azonos versenyfeltételeket.

EKB útmutató az egyes tőkeelemek AT1³²-ként illetve T2³³-ként való beszámíthatóságához

²⁷ Single Supervisory Mechanism

²⁸ National options and discretions

²⁹ Internal Liquidity Adequacy Assessment Process: a tőkeegfelelés belső értékelési folyamata

³⁰ Internal Capital Adequacy Assessment Process: a likviditás belső értékelési folyamata

³¹ Supervisory Evaluation and Review Process

³² Additional Tier 1: Kiegészítő elsődleges tőke

Az EKB nyilvános útmutatót publikált az egyes instrumentum elsődleges kiegészítő tőkébe, vagy másodlagos kiegészítő tőkébe való beszámításához. Az útmutató bemutatja az egyes instrumentumok besorolásakor az EKB által követett eljárást, és specifikálja azokat az információkat, amelyeket a közvetlenül felügyelt, szignifikáns bankoknak be kell nyújtaniuk. Az EKB által megadott szempontok alapján az intézmények elvégzik a kibocsájtott instrumentumaik besorolását, amit az EKB utólag bármikor felülvizsgálhat. Egy-egy instrumentum kibocsátása előtt az intézmények konzultálhatnak az illetékes JST³⁴-vel.

Az euro övezet bankjainak a vállalatirányítása és kockázati étvágya - SSM felügyeleti jelentés

Az SSM – kijelölt prioritásainak megfelelően – a 2015-ös felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat (SREP) során kiemelten vizsgálta a közvetlen felügyelete alá tartozó szignifikáns intézmények (SIs³⁵) kockázati étvágyát és vállalatirányítását. (A vállalatirányítás keretében az igazgatóságok tevékenységét, alkalmasságát vették górcső alá. A vizsgálat 113 bankcsoportra terjedt ki, a nagyon speciális üzleti modellel rendelkező, valamint a tevékenységüket megszüntető intézményeket figyelmen kívül hagyták.) A tapasztalatokat összefoglaló, 2016. júniusban nyilvánosságra hozott jelentés felméri az iparág vállalatirányítási gyakorlatát és a kockázati étvágy kereteket (RAF³⁶), a hiányosságokra és a jó gyakorlatokra egyaránt rávilágítva. A felügyeleti elvárásokat elemezve arra a következtetésre jut, hogy az euro övezet számos bankjának mindkét területen javulást kell elérnie ahhoz, hogy megfeleljen a legjobb nemzetközi gyakorlatnak. Így:

- A legtöbb bankban javítani kell az igazgatósági viták színvonalát és az igazgatóság menedzsment feletti független ellenőrzési képességét;
- Sok bankban erősíteni kell az igazgatóság kollektív tudását, függetlenségét, illetve pontosabban meg kell határozni a felelősségi köröket;
- A legtöbb bankban határozottabb és átfogóbb - a bank általános kockázatvállalási képességével összhangban álló - kockázati étvágy kereteket kell meghatározni.

A fenti megállapításokon túl az EKB ajánlásokat is megfogalmaz. Felszólítja a bankokat, hogy dolgozzanak ki átfogó kockázati étvágy kereteket a kockázati éberség/tudatosság³⁷ megerősítésére és a fenntartható üzleti modell támogatására. Ezeknek a kereteknek meg kell határozniuk a kockázat tőrés szintjét a pénzügyi és a nem pénzügyi kockázatok tekintetében. A banki menedzsmenteknek az eddigieknél konzisztensebb kockázati mértékeket és limiteket kell bevezetni szorosan nyomon követve azokat, és a kockázatokról rendszeresen tájékoztatni kell az igazgatóságot. A kockázatvállalási kereteknek szorosabban kell kapcsolódnia az üzleti tervhez, a stratégia fejlesztéshez, a tőke és likviditási tervezéshez, valamint a bankok javadalmazási sémáihoz.

Anacredit³⁸

Május 18-án az EKB Kormányzótanácsa elfogadta az Anacredit rendeletet, amely megalapozza az euró övezet hitelintézetei által nyújtott hitelek adatbázisát. Az Anacreditben megvalósuló egyedi hiteladatgyűjtés alapvető újítást (innovációt) jelent; és az EKB szándékai szerint jelentősen hozzásegít ahhoz, hogy az Európai Központi Bankok Rendszere minél jobban teljesítse feladatait; mind a monetáris politikai, mind a pénzügyi stabilitási és kockázati elemzések, illetve a bankfelügyelet, a tudományos kutatás és az új statisztikák kifejlesztése terén. Az Anacredit előkészítettségét mutatja, hogy a projektet az EKB már 2011-ben bejelentette, míg az első adatszolgáltatás 2018 szeptemberében lesz esedékes. Kezdetben a vállalatoknak és az egyéb jogi személyeknek nyújtott

³³ Tier 2: másodlagos tőke

³⁴ Joint Supervisory Team

³⁵ Significant Institutions

³⁶ risk appetite framework

³⁷ risk awareness

³⁸ Analytical credit datasets

hitelekkel kell jelenteni a bankuniós hitelintézetek közös adatbázisába, a lakosságnak nyújtott ingatlan hitelekre való (anonim) kiterjesztésről később hoz döntést az EKB Kormányzótanácsa. Az adatbázis fő felhasználói az EKB, a tagországok központi bankjai, a nemzeti és európai felügyeleti hatóságok, a nemzeti és európai szanálási hatóságok, az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB³⁹), az Európai Bizottság, és bizonyos mértékig a jelentésre kötelezettek lesznek. A felhasználók egy része adatvédelmi okokból csak az adatbázis egy részéhez, aggregált szinten kap hozzáférést.

Az EKB a Rendelettel párhuzamosan egy a 2015. decemberében meghirdetett konzultáció tapasztalatait összegző dokumentumot (Feedback statement) is közreadott, amelyben tételesen is bemutatja a tervezethez képest végrehajtott változtatásokat.

Az Anacredit rendelet bevezetésének a támogatására az EKB Kézikönyvet (Manual) dolgoz ki és hoz nyilvánosságra, amely a rendeletben előírt jelentési kötelezettségekhez ad további magyarázatot. A Kézikönyv célja, hogy alkalmazási útmutatással és az adatszolgáltatási előírások pontosításával elősegítse az egységes jelentési gyakorlat kialakítását. A Kézikönyv első kiadását várhatóan 2016 őszén publikálják, majd fokozatosan továbbfejlesztik azt. A Kézikönyv tervezetét az EKB a nyár elején nyilvánosságra hozta és az érdekeltektől várja az észrevételeket.

EKB workshop a helyreállítási tervezésről és a válságkezelésről

Az EKB június közepén tartott workshopján a helyreállítási tervezéssel kapcsolatos eddigi tapasztalatokat mutatták be. Az EKB feladatának tekinti, hogy a helyreállítási tervek készítés területén is konzisztens módszertant adjon az általa közvetlenül felügyelt bankok számára, ugyanakkor az elkészült terveket is értékelnie kell (assessment and benchmarking). Az EKB ezen a területen lépcsőzetes megközelítést alkalmaz.

Az első összehasonlító elemzés – amelyet a 2015. augusztusig elkészített helyreállítási tervek alapján végeztek – két hiányossággal bírt: kis mintán (21 terv) alapult és csak néhány kulcsterületre (opciók, szcenáriók, és indikátorok) koncentrált. Az elemzés fő következtetései az alábbiak voltak:

- Az egységes tervezéshez az intézményeknek teljesebb, összehasonlíthatóbb és frissebb adatokat kell előállítaniuk;
- A bemutatott opciók gyakran nem tartalmazzak részleteket és 23%-uk nem hitelesnek minősíthető;
- Az intézmények általában teljesítették az EBA által előírt szcenárió számot;
- Az egyes tervekben eltérő az indikátorok számszerűsítése (kalibrációja);
- Az összehasonlító elemzés igazolta, hogy a következő tervezési körben a helyreállítási tervek elkészítéséhez jobb útmutatást kell adni, ideértve a tervek szerkezetét.

II.3.2 Az Egységes Szanálási Rendszer (SRM⁴⁰) - A Bank Helyreállítási és Szanálási Direktíva (BRRD⁴¹)

Az Egységes Szanálási Testület (SRB⁴²) hivatalos konzultációja a szektor képviselőivel

Az SRB májusban - működése megkezdése óta - harmadik alkalommal szervezett találkozót a bankszektor képviselőivel. A megbeszélésen több mint 70 érdekelt fél képviseltette magát a bankuniós országok nemzeti érdekképviselőin és szanálási hatóságain túl az Európai Bizottság, az Európai Központi Bank és az Európai Bankhatóság delegáltjai. A konzultáción a következő kérdések kerültek napirendre:

³⁹ European Systemic Risk Board

⁴⁰ Single Resolution Mechanism

⁴¹ Bank Recovery and Resolution Directive (2014/59/EU)

⁴² Single Resolution Board

- A szanalási tervezés 2016-os munkaprogramja, a szanalási tervek fő elemei;
- A kevésbé jelentős intézmények egyszerűsített kötelezettségei;
- Az Egységes Szanalási Alap (SRF⁴³), az SRB adminisztratív kiadásaihoz való hozzájárulás.

SRB workshop az SRF-be fizetendő díjak kiszámításáról

Az Egységes Szanalási Alapba történő díjfizetésről rendezett, június végi workshopon az SRB képviselői hangsúlyozták, hogy a vonatkozó rendeletek behatárolják az SRF-be fizetendő díjak számítását, így az SRB csak a minél nagyobb transzparencia biztosítására törekedhet, ugyanakkor szem előtt tartva az egyedi díjak titkosságát. 2016 januárjában a nemzeti szanalási hatóságok 4,3 milliárd euró, 2016 június 30-ig további 6,4 milliárd euró ex-ante hozzájárulást fizettek be az SRF-be. (Az Alapot 2023-ig kell feltölteni, a biztosított betétállomány 1%-áig. 2016-ban a 19 bankuniós ország 3.762 intézménye fizetett az Alapba.) A workshopon az SRB képviselő bemutatták a 2015 és a 2016 évi díjszámítás különbségeit, az éves hozzájárulás fő összetevőit, számítási példákkal illusztrálva az elhangzottakat.

A teljes veszteségviselő kapacitás (TLAC⁴⁴) szabályozás európai bevezetése és a MREL⁴⁵ ehhez kapcsolódó felülvizsgálata.

Az európai szabályozó hatóságok számára komoly feladatot jelent a TLAC szabályozás európai bevezetése és a MREL ehhez kapcsolódó felülvizsgálata. A BRRD alapján az Unióban hatályos MREL szabályozás nem felel meg az FSB által kidolgozott, 2015 novemberében globális szinten elfogadott - 2019 januárjától alkalmazandó - TLAC előírásoknak, így a kompatibilitás érdekében 2016-ban módosítani kell a MREL követelményeket.

A legfontosabb különbségek:

- A TLAC szabályozást csak a 30, rendszerszempontról fontos globális bankra (G-SIBS) kell alkalmazni.
- A TLAC a kockázattal súlyozott eszközök (16%, majd 18%), illetve a teljes kitétség (6%, majd 6,75%) arányában meghatározott, első pilléres követelményt ír elő, amelybe nem számíthatók be a tőkepufferek.
- A MREL szabályozás nem ír elő minimum követelményt; az egyes bankok számára szükséges minimum MREL szintet az illetékes hatóság határozza meg a második pillér alatt, és abba a pufferek is beleszámíthatók.
- Ugyanakkor a BRRD egy olyan tehermegosztási klauzulát is tartalmaz, amelynek értelmében minden részvényesnek és befektetőnek legalább 8%-ban hozzá kell járulnia a válságrendezéshez, mielőtt külső forrás (így az SRF) hozzáférhetővé válna.

A szabályozások összehangolására az Európai Bizottság azt javasolta, hogy a CRR/CRDIV módosításakor 16-18%-ra emeljék meg az EU székhelyű G-SIBs bankok tőkekövetelményét és alakítsák át a másodlagos tőke (Tier2) definícióját, egy új - az FSB elfogadhatósági kritériumainak megfelelő Tier2 - elemet bevezetve.

Májusban a Bizottság felhatalmazáson alapuló rendeletben⁴⁶ szabályozta az egyes intézményekre vonatkozó MREL meghatározásának a módszertanát, kritériumait. Ez a rendelet természetesen még nem lehetett tekintettel a TLAC implementáció miatt szükséges szabályozásváltozásokra.

A TLAC átültetéssel kapcsolatban számos eldöntetlen kérdés maradt napirenden:

- A TLAC átültetést a CRR vagy a BRRD módosításával kell megoldani, esetleg elégséges a MREL RTS átdolgozása;

⁴³ Single Resolution Fund

⁴⁴ total loss-absorbing capacity

⁴⁵ Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities: a saját tőkére és a figyelembe vehető kötelezettségekre vonatkozó minimum követelmény

⁴⁶ A Tanács illetve a Parlament három hónapon belül elutasíthatja a rendeletet.

- A pillér 1-es TLAC követelményt a G-SIBs bankokon kívül más rendszerszempontról fontos bankokra (például az O-SIIs⁴⁷-re) is kiterjesszék-e;
- A TLAC/MREL követelmény második pilléres elemének a meghatározását a szanálási hatóságokra bízzák, vagy jogszabályilag kötelezően írják elő;
- A beszámíthatóság (eligibility) tekintetében az alárendeltség módja (szerződés szerinti, kötelező, vagy strukturális) harmonizálható-e, vagy inkább a rugalmasságot kell előnyben részesíteni;
- A tőkepuffereket a TLAC/MREL előírásokon felül kell-e megkövetelni?

Az információk szerint a Bizottság újabb javaslata októberben várható.

A BRRD-hez kapcsolódó rendeletek

Az Unió Hivatalos Lapjában (Official Journal) június elején jelent meg a Bank Helyreállítási és Szanálási Direktíva 44. cikke (3) bekezdése szerinti *leírási vagy átalakítási hatáskör alkalmazása alóli kizárást szükségessé tevő körülmények részletes meghatározásáról szóló, felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet ((EU) 2016/860)*.

Az Unió Hivatalos Lapja ugyancsak júniusban közölte a Bizottság végrehajtási rendeletét ((EU) 2016/962) *a BRRD-nek megfelelően az illetékes hatóságok és a szanálási hatóságok által azonosítandó és az Európai Bankhatóságnak továbbítandó információk tekintetében alkalmazandó egységes formátumokra, minta dokumentumokra és fogalom meghatározásokra vonatkozó végrehajtás-technikai standardok meghatározásáról*.

A fentiekben túl *BRRD-nek a helyreállítási tervek, szanálási tervek és csoportszintű szanálási tervek tartalmát, az illetékes hatóság által a helyreállítási tervek és csoportszintű helyreállítási tervek tekintetében értékelendő minimumkövetelményeket, a csoporton belüli pénzügyi támogatás feltételeit, a független értékelőkre vonatkozó követelményeket, a leírási és átalakítási hatáskörök szerződéses elismerését, az értesítési követelmények és a felfüggesztésre vonatkozó közlemény eljárásait és tartalmát, valamint a szanálási kollégiumok operatív működését meghatározó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet ((EU) 2016/1075) is kihirdették.*

II.3.3 Az Európai Betétbiztosítási Rendszer (EDIS⁴⁸)

A holland elnökség státusz jelentése az Európai Betétbiztosítási Rendszerről

Az Elnökség által készített helyzetjelentés leszögezi, hogy a tagállamok jelentősen eltérő véleményeket fogalmaztak meg az EDIS-szel kapcsolatban. A tagállamok egy része prioritásként kezeli a bankunió harmadik pillérének a megvalósítását, így támogatja az EDIS-re vonatkozó javaslatot. Egyes vélemények szerint a javaslat - az ütemezés és a hatályba lépés tekintetében - ambíciózusabb is lehetne, ezért a betétvédelmi alapok közös európai (bankuniós) alappá alakításának a felgyorsítását szorgalmazzák. Más tagállamok határozottan ellenzik a kezdeményezést és annak időzítését, kétségbe vonva a javaslat szükségességét és alkalmazhatóságát.

A viták során a nagyszámú specifikus problémán túl a következő alapkérdéseket vetődtek fel:

- A kockázat megosztás terén (beleértve az EDIS-t, illetve az SRF-nek biztosított fiskális támaszt) elért előrehaladás és a bankszektor kockázatainak a csökkentésére irányuló számos intézkedés közötti kapcsolat;

⁴⁷ other systemically important institutions

⁴⁸ European Deposit Insurance Scheme

- A témában készített hatásvizsgálat hiánya; több tagállamnak az volt a véleménye, hogy az EDIS szükségességének, alkalmasságának és lehetséges szerkezetének a megítéléséhez elengedhetetlen a hatástanulmány;
- a jogi alap megfelelő volta.

A holland elnökség státszjelentésében azt javasolta, hogy a Bizottság végezzen pótlólagos, az eddigiekénél fókuszáltabb, részletesebben kidolgozott mennyiségi elemzést, kiterjesztve hatókörét az EDIS bevezetésének a különböző lépéseire, a különböző alternatív lehetőségeket is megvizsgálva. A jogi háttérrel illetően - az Egységes Szánálási Mechanizmusnál alkalmazott megoldást alapul véve - a jól alátámasztott kormányközi egyezmények (IGAs⁴⁹) jelenthetik a megoldást. A javaslatra vonatkozó konkrét felvetéseket három csoportba osztották: a közel elfogadott, a további megfontolást és tisztázást igénylő, illetve a részleteiben eddig nem tárgyalt, ezért alapos vitát igénylő csoportokba. Az EDIS-hez való csatlakozás, illetve az EDIS elhagyása; az alapok közössé tételének a folyamata, a csőd eljárások nyomon követése, a kockázat arányos ex-ante díjfizetések, illetve az alternatív intézkedések az utóbbi körbe tartoznak.

Közös EFDI-EBF rendezvény az Európai Betétbiztosítási Rendszerről

Az EDIS-szel kapcsolatos, egymással ellentétes - a komoly várakozástól az erőteljes elutasításig terjedő - vélemények megvitatására a Betétbiztosítók Európai Fóruma (EFDI⁵⁰) és az Európai Bankföderáció közös tájékoztatást szervezett „Hogyan erősítheti az EDIS a bankuniót?” címmel.

Az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottságának (ECON⁵¹) munka dokumentuma

Júniusban az ECON munka dokumentumot tett közzé az EDIS-ről (jelentést tevő: Esther de Lange, néppárt). A munka dokumentum szerint az EU parlamenti képviselők a tagországokhoz hasonlóan megosztottak az EDIS-re vonatkozó javaslat megítélését illetően. A különösen érzékeny témakörben való megegyezés finom egyensúlyozást igényel az időzítés, a feltételek és a tartalom tekintetében, amit még a megfelelő hatásvizsgálat hiánya is nehezít. A bankszektor szempontjából költségsemleges, illetve a bankuniós és a bankunió kívüli tagállamok szempontjából versenysemleges megoldás megtalálása bizonyosan szükséges a kompromisszum eléréséhez.

A jelentést tevő a következő lépéseket javasolja:

- Az Európai Bizottság készítsen hatásvizsgálatot;
- Tegyenek konkrét lépéseket a kockázat csökkentés területén;
- Tisztázzák a kockázat arányos díjfizetés részleteit;
- Találjanak többségi álláspontot a Tanácsban és a Parlamentben az EDIS fokozatos bevezetésének az időzítésével, a kockázatcsökkentés feltételrendszerével, illetve az EDIS tartalmával és felépítésével kapcsolatban.

Az előzetes ütemezés szerint a jelentéstervezetet szeptember 26-án mutatják be, a módosítási javaslatok benyújtásának határideje október 6, míg az ECON szavazást november 28-29-re tűzték ki.

II.4 A Tőkepiaci Unió (CMU⁵²) helyzetének értékelése

Áprilisban Jonathan Hill, a pénzügyi stabilitásért, pénzügyi szolgáltatásokért és a Tőkepiaci Unióért felelős biztos az Európai Központi Bank és az Európai Bizottság közös konferenciáján értékelte a CMU helyzetét. A beszéddel egyidejűleg nyilvánosságra hozták a CMU-ra vonatkozó első helyzetjelentést. A helyzetjelentés meghatározza, hogy milyen lépések szükségesek az egységes európai tőkepiaci

⁴⁹ Intergovernmental Agreements

⁵⁰ European Forum of Deposit Insurers

⁵¹ Committee on Economic and Monetary Affairs

⁵² Capital Market Union

létrehozására és bemutatja, hogy hol tart a folyamat. (A Helyzetjelentést ettől kezdve minden hat hónapban frissítik és publikálják⁵³.)

A jelentés megállapítja, hogy miközben a globális gazdasági környezet számos bizonytalanságot hordoz, az európai tőkepiacok valamivel ígéretesebbek. A vállalatok diverzifikálták forrásaikat, vállalati kötvényeket bocsájtottak ki, éltek a tőzsdei forrásszerzés lehetőségével, az alternatív finanszírozás (crowd funding, private placement) lehetőségei számottevően bővültek, de részarányuk még mindig csekély.

A CMU Akcióterv teljesítését a következő kérdésekre adható válaszok alapján kell értékelni:

- Növekszik-e a start-up vállalkozások és a tőzsdén nem jegyzett cégek forrásokkal való ellátása?
- Könnyebbé vált-e a vállalatok pénzhez jutása a nyilvános tőke- és pénzügyi piacokon?
- Növekszik-e a hosszú távú beruházások aránya, különös tekintettel az infrastruktúrára?
- Bővültek-e az egyéni és intézményi befektetők választási lehetőségei?
- Mennyire akadálymentes a befektetések EU-n belüli áramlása?

A kérdésekre adott válaszok mutatják meg, hogy a megfelelő intézkedéseket hozták-e meg, hogy azok a szándékok szerint működnek-e, illetve, hogy hol szükséges a folyamatok módosítása.

A biztos beszédében kiemelten foglalkozott a *magánnyugdíj alapokkal*. A megkülönböztetett kezelést az teszi indokolttá, hogy ötven év múlva minden 65 év feletti nyugdíjasra már csak két munkában lévő jut majd a jelenlegi négy helyett. Ez egy óriási demográfiai kihívást jelent, miközben az állam egyre több országban csökkenteni kívánja részvételét. Így a magán nyugdíjalapok fejlődésének elősegítése különös fontosságot nyer, és kedvező hatással jár a tőkepiacok fejlődésére. Erős magán nyugdíjpénztári rendszerrel csak néhány európai ország rendelkezik (Dánia, Finnország, az Egyesült Királyság, Hollandia, Írország), máshol ezek a piacok viszonylag kicsik, ami indokolja, hogy a CMU Akcióterv előnyben részesítse ezt a területet. Júniusban konzultációt indítottak az európai magán nyugdíjpénztárak fejlődésének elősegítésére, az európai és nemzeti szabályozás területén fennálló akadályok beazonosítására.

A 2016-os fejlemények között a biztos beszélt a *Solvency II szabályozás elfogadásáról*, amely elősegíti a biztosítók befektetéseit az infrastruktúra beruházásokba. Áprilisban publikálták a *közösségi finanszírozásról (crowd funding)* szóló jelentést. Az új finanszírozási forma - különösen a startup-ok esetében - igen nagy növekedési potenciállal bír. Ez esetben különösen fontos, hogy a nem túl korai, nem túl intenzív szabályozás támogassa az európai piacok megnyitását, nem megbénítva az innovációt. Ugyancsak áttekintik a *befektetési alapok engedélyezési rendszerét* (passporting), a Bizottság elé terjesztik az *európai kockázati tőkealapok* erősítésére vonatkozó javaslatokat, és az év végéig a *csőd és fizetéseképtelenségi szabályok* fennálló különbségeinek csökkentésére irányuló javaslatok is elkészülnek.

Az előző hat hónap eredményeiről szólva a biztos az európai értékpapírosítási piac felélesztését célzó kezdeményezést, az *egyszerű, átlátható és szabványosított (STS⁵⁴) értékpapírosításra* vonatkozó javaslatot; a *prospektus direktíva „nagyjavítását”*, egyszerűbbé, gyorsabbá és olcsóbbá tételét; valamint *lakossági pénzügyi szolgáltatásokról szóló zöld könyvet* emelte ki.

II.5 A Pénzügyi Konglomerátum irányelv (FICOD⁵⁵) felülvizsgálata

Az Európai Bizottság júniusban konzultációt kezdett a pénzügyi konglomerátumba tartozó hitelintézetek, biztosítók és befektetési szolgáltatók kiegészítő felügyeletére vonatkozó 2002/87/EU direktíva (FICOD) felülvizsgálatára. A FICOD felülvizsgálata a „Jobb szabályozás” égisze alatt

⁵³ A helyzetjelentés a 2016 évi Gazdasági, Pénzügyi Stabilitási és Integrációs Áttekintésben (Economic and Financial Stability and Integration Review (EFSIR)) olvasható

⁵⁴ Simple, transparent and standardised

⁵⁵ Financial Conglomerate Directive

elfogadott REFIT program⁵⁶ részét képezi, és az a célja, hogy értékelje a FICOD hatékonyságát, koherenciáját és relevanciáját a direktívában megfogalmazott célok tükrében. A Bizottság különösen fontosnak tartja a FICOD-dal kapcsolatos gyakorlati tapasztalatokat, és nem csak a jelenleg a FICOD alá tartozó intézményektől várnak visszajelzéseket, hanem azoktól is, amelyek nem tartoznak a FICOD alá, de működésüket befolyásolhatja az irányelv. A Bizottság azt is vizsgálja, hogy a FICOD milyen problémákat okozhat, illetve hogy miként lehetne a direktívát javítani. A konzultációs folyamatban feltett kérdésekre szeptember 10-ig várják a válaszokat.

II.6 Az Európai Bankhatóság (EBA) és az ESAs⁵⁷ második negyedében közzé tett dokumentumai

Útmutatók

Végső útmutató a titkos információk BRRD szerinti nyilvánosságra hozatalához (EBA/GL/2016/03)

Végső útmutató a betétvédelmi rendszerek stressz tesztjéhez (EBA/GL/2016/04)

Konzultációs dokumentumok

RTS tervezet a hitelértékelési kiigazítás (CVA⁵⁸) közelítő eloszlás meghatározásáról (EBA/CP/2016/04)

RTS tervezet az EU lakossági befektetőknek átadandó alapszabványok dokumentumokról (JC/2016/21)

RTS tervezet a megterhelt és a nem megterhelt eszközökkel kapcsolatos információk nyilvánosságra hozatali követelményéről (EBA/CP/2016/05)

Útmutató tervezet az LCR-re vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményekről (EBA/CP/2016/06)

Útmutató tervezet az EU bankszektorra vonatkozó nyilvánosságra hozatali követelményekről (EBA/CP/2016/07)

Vélemények

Jelentés az értékpapírosítás visszatartási követelményéről, az alapos átvizsgálásról és a nyilvánosságra hozatalról (EBA/OP/2016/06)

Vélemény a magasabb kockázatú harmadik országbeli menedékkérő ügyfelek alapos átvizsgálási követelményeinek az alkalmazásáról (EBA/OP/2016/07)

Vélemény a pótlólagos biztosíték kiáramlásáról (EBA/OP/2016/08)

Vélemény a belső minősítési modellek benchmarkingjáról szóló ITS bizottsági módosításáról (EBA/OP/2016/09)

ESAs' vélemény a külső hitelminősítő intézmények hitel minőségi besorolására vonatkozó technikai sztenderdről (ESAs/2016/41)

Szabályozási és alkalmazási technikai sztenderdek

Végső tervezet a speciális hitelezési kitétségekre vonatkozó technikai sztenderdekről (EBA/RTS/2016/02)

Jelentések és egyéb dokumentumok

Az európai bankrendszer kockázati térképe Q4 2015

Az EU pénzügyi rendszer kockázatai és sérülékenységei (JC/2016/17)

Az EBA banki érdekképviseleti csoportjának (BSG⁵⁹) a hivatali időt lezáró jelentése

Az EU egyéb rendszerszempontból fontos intézményeinek (O-SIIs⁶⁰) a 2015 évi listája

Az XBRL jelentési taxonómiák javítása, és a referencia időpontok

⁵⁶ Regulatory Fitness and Performance Programme

⁵⁷ European Supervisory Authorities (EBA, ESMA, EIOPA): Az Európai Felügyeleti Hatóságok

⁵⁸ credit valuation adjustment

⁵⁹ Banking Stakeholder Group

⁶⁰ Other Systemically Important Institutions

Vitaanyag a fogyasztói adatok pénzügyi intézmények által történő innovatív használatáról (EBA/DP/2016/01)

Útmutató a pénzügyi stabilitási indikátorok számításához

Jelentés a nem megbízásra készült minősítések tőkekövetelmény meghatározásra történő felhasználásáról (EBA/DC/2016/151)

Döntés a felügyeleti összehasonlításhoz (benchmarking) használt adatokról (EBA/DC/2016/156)

Éves jelentés 2015

Jelentés a fogyasztói trendekről 2016